

ADİ ORTAKLIĞIN ÜÇÜNCÜ KİŞİLERLE İLİŞKİSİNDE ORTAKLIĞIN TEMSİLİ VE ARABULUCULUĞA BAŞVURU

REPRESENTATION OF THE ORDINARY PARTNERSHIP IN ITS RELATIONSHIP WITH THIRD PARTIES AND APPLICATION TO MEDIATION

Ekrem SOLAK* & Aytuğ Ceyhun ÇAKIR**

Makale Bilgi

Gönderi: 14/10/2023
Kabul : 06/01/2024

Anahtar Kelimeler

Adi Ortaklık,
Alternatif
Uyuşmazlık Çözümü,
Arabuluculuk,
Hak Ehliyeti,
Temsil.

Article Info

Received: 14/10/2023
Accepted: 06/01/2024

Keywords

Ordinary Partnership,
Alternative Dispute
Resolution,
Mediation,
Capacity to Have
Rights,
Representation

Özet

10.21492/inuhfd.1375845

Adi ortaklık, kuruluşunun basit ve hızlı olmasından dolayı uygulaması en fazla olan ortaklık türlerinden biridir. Ancak adi ortaklık, tüzel kişiliği haiz olmadığından, ortaklığın hak ehliyeti bulunmamakta ve borçları ortaklar üzerinde doğmaktadır. Adi ortaklık, ortakların durumu, ortaklığın temsili, hak ve taraf ehliyeti bakımından diğer ortaklık türlerinden ayrılmaktadır. Alternatif uyuşmazlık çözüm yollarından biri olan arabuluculuk, 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu ile Türk hukuk sisteminin bir parçası olmuştur. Esasen ihtiyari olan arabuluculuk, zaman içerisinde yapılan birtakım yasal değişiklikler ile bazı uyuşmazlıklar açısından zorunlu hale getirilmiştir. Öte yandan, karakteristik özelliklerinden dolayı adi ortaklığın arabuluculuk sürecinde nasıl temsil edilmesi gerektiği, uygulamada bazı tereddütler doğurmaktadır. Çalışmamızda, adi ortaklığın üçüncü kişilerle ilişkisinde ortaklığın temsili ve arabuluculuğa başvuru konusu ele alınmıştır. Bu kapsamda, Türk hukukunda arabuluculuğun uygulama alanının zamanla genişlemesinden bahsedilmiş ve bu doğrultuda dava şartı olarak düzenlenen zorunlu arabuluculuk hallerine değinilmiştir. Arabuluculuğun temel özelliklerine temas edilerek adi ortaklığın tüzel kişiliğinin bulunmamasının önemi ortaya konmuştur. Bu bağlamda, adi ortaklığın temsili ile ortaklığın üçüncü kişilerle ilişkisinden doğan uyuşmazlıklar dolayısıyla arabuluculuğa başvuru, öğretide yer alan görüşler ve yargı kararlarıyla birlikte değerlendirilmiştir.

Abstract

The ordinary partnership is one of the most common types of partnership in practice because of its simple and quick establishment process. However, since the ordinary partnership does not have a legal entity, the partnership does not have the capacity to have rights and its debts arise on the partners. The ordinary partnership differs from other types of partnerships in terms of status of the partners, representation of the partnership, capacity to have rights and capacity to sue. Mediation, which is one of the alternative dispute resolution methods, became a part of Turkish law system with the Act on Mediation in Civil Disputes No. 6325. Mediation, which is essentially optional, has become compulsory in terms of some disputes with some legal changes made over time. On the other hand, representation of the ordinary partnership within the mediation process causes some concerns in practice because of its natural features. In this paper, the representation of the ordinary partnership and the application to mediation are discussed due to the relationship of the ordinary partnership with third parties. In this context, the expansion of the application area of mediation in Turkish law over time has been mentioned, and in this direction, compulsory mediation, which is regulated as a litigation condition, has been referred. By touching on the fundamental features of mediation, the importance of the lack of legal entity of an ordinary partnership has been revealed. Regarding this, representation of the ordinary partnership and the application to mediation due to the disputes arising from the relationship of the ordinary partnership with the third parties has been considered together with the opinions in the doctrine and the judicial decisions.

 Bu eser [Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı](#) ile lisanslanmıştır.

* Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı.

** Dr. Öğr. Üyesi, Balıkesir Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı.

Atıf Şekli | **Cite As:** SOLAK, Ekrem/ÇAKIR, Aytuğ Ceyhun, "Adi Ortaklığın Üçüncü Kişilerle İlişkisinde Ortaklığın Temsili Ve Arabuluculuğa Başvuru", İnÜHFD, 15(1), 2024, s.15-28. **İntihal** | **Plagiarism:** Bu çalışma intihal programında kontrol edilmiş ve en az iki hakem incelemesinden geçmiştir. | This article has been controlled via plagiarism software and reviewed by at least two blind referees.

EXTENDED SUMMARY

The increase in the workload in the courts both increases the pressure on the judiciary and causes complaints in the society due to the delay of the cases. In order to eliminate this negative situation, alternative dispute resolution methods are encouraged worldwide, and alternative dispute resolution methods are developed as judicial reform in most countries. In Turkish Law, the legislator realized the importance of alternative dispute resolution methods as well; and mediation, which is one of the most effective alternative dispute resolution methods, has been included in our legal system with the Mediation Code in Legal Disputes. Mediation, which is essentially optional, has become compulsory as a rule in terms of some disputes with some legal changes made over time. Thus, the application area of mediation has expanded considerably, and it has started to play an active role in the resolution of disputes as an alternative dispute resolution method.

The most important feature of an ordinary partnership in the mediation process is that it does not have a legal entity. The fact that an ordinary partnership does not have capacity to have rights as having a separate and independent legal entity from the partners brings some consequences with it. In an ordinary partnership, joint ownership is essentially accepted. The things, receivables and real rights acquired for the ordinary partnership or transferred to the partnership belong to all the partners jointly within the framework of the partnership agreement. On the other hand, the partners are directly responsible for the debts arising from the transactions to which the ordinary partnership is a party. Since an ordinary partnership does not have a legal entity, it does not have the capacity to sue. However, this does not mean that mediation cannot be used in a dispute to which the ordinary partnership is a party. Because mediation is not a judicial activity, it is an alternative dispute resolution method. In that case, if the disputes to which the ordinary partnership is a party are preferred to be resolved through mediation, it should be determined how the partnership and the partners can participate in the process. Since the ordinary partnership does not have a legal entity, the partners must, as a rule, put forward the claims regarding the partnership assets together. However, it is also possible to apply for mediation on behalf of the ordinary partnership through representation. At this point, the distinction between usual transaction and unusual transaction is important for the management of the ordinary partnership. As a rule, the managerial authority of managers covers only usual transactions. Unanimous consent of the partners is sought for unusual transactions. In this case, if the application to mediation is to be considered as a usual transaction, the ordinary partnership manager will be able to apply for mediation without the approval of all partners, otherwise he/she will have to get the approval of all partners.

In determining whether an ordinary partnership manager has the authority to apply for mediation, both the views accepted in the doctrine and the criteria applied by the supreme court about the representation of the ordinary partnership are not sufficient. At this point, it is necessary to make an evaluation by taking the characteristics of the mediation activity into account. As the term of usual transaction, it is necessary to understand the daily, normal, jobs seen in every workplace. Unlike judicial decisions based on justification, mediation has a feature where it can also approve agreements contrary to the interests of the parties. In addition to this, when an agreement is reached at the end of the mediation activity, the parties to the dispute cannot file a lawsuit on the matters agreed upon, and the agreement document may have the qualification of a verdict. Therefore, in our opinion, the fact that decisions can be taken that may change the fate of the partnership, especially affecting the assets, with an agreement reached at the end of the mediation activity, and that all partners are primarily, personally, unlimitedly, jointly and severally liable as a result of these decisions, it is necessary to consider the application to mediation as an unusual transaction.

As a result of the acceptance of the application to mediation as an unusual transaction, the unanimity of the partners will be sought for this process to be carried out. The authority to take action in unusual transactions belongs to the partners. Besides, the partners may authorize the manager to apply to a mediator with a unanimous decision of the partners. In accordance with the provision of Turkish Code of Obligations Art. 637/3, the manager has the authority to represent ordinary partnership as a legal presumption. In this respect, the manager, who has been given special authority, can apply for mediation in a way that binds all partners. The manager will be able to apply for mediation within the scope of the authority to be given to the manager by the decision of the partners. In this case, the manager can apply to mediation for any dispute which is eligible for mediation. Depending on the size of the ordinary partnership, it is possible for the partners to be uncomfortable with the fact that such a wide authority is given to the manager or because of the possibility of abuse of this authority by the manager. In this respect, the partners may limit the representation authority which they give to the manager in terms of subject, amount, time, and type of transaction. Since the ordinary partnership does not have the capacity to sue, the application on behalf of the ordinary partnership is actually made on behalf of each partner. Considering the application to mediation as an unusual transaction will also ensure transaction security in the mediation process. Because, at the beginning of the mediation activity, the mediator should check whether those who will participate in the mediation negotiations as a party have the authority and competence to participate in the process and reach an agreement.

Furthermore, in a dispute in which the ordinary partnership is a party, it is possible to apply to mediation by the third parties against the partnership. Within this scope, it is necessary to make a consideration according to whether the request made by the third parties to the partnership is an act that is possible to be fulfilled by one of the partners or not. In an application for mediation against an ordinary partnership, if the subject of the application is an action that one or more of the partners can fulfill, the application may be directed to one or more of the partners. On the other hand, if the subject of the application against the ordinary partnership is an action that must be fulfilled by all partners, the mediation request should be directed to all partners.

I. GİRİŞ

Mahkemelerin iş yükündeki öngörülemez artış¹ yargılama sürecini hem gereğinden fazla uzatmış hem de yargılamanın taraflara olan maliyetini artırmıştır². Bu durum ise son yirmi yıldır neredeyse tüm modern hukuk sistemlerini yargı faaliyetlerini hızlandırmak, etkin kılmak ve yargılama giderlerini azaltmak için reform yapmaya zorlamıştır³. Çoğu ülke, adalet sistemindeki aksaklıkları gidermek için bütçe artırma çabalarına rağmen yargılama sistemindeki sorunları çözememiştir⁴. Yargılamaların uzun sürmesi ve maliyetli olması, vatandaşların adalete erişimini de sınırlandırmaktadır. Tüm bunlara ek olarak, uyuşmazlıkların mahkemeler aracılığıyla çözümlenmesinde taraflar genellikle verilecek karar üzerinde kontrolünü yitirebilmektedir.

Mahkemelerdeki iş yükü artışı, hem yargı erki üzerindeki baskıyı artırmakta hem de toplumda davaların gecikmesi nedeniyle şikâyetlere neden olmaktadır. Bu menfi durumu ortadan kaldırmak için alternatif uyuşmazlık çözüm yolları dünya genelinde teşvik edilmekte⁵ ve çoğu ülkede yargı reformu olarak alternatif uyuşmazlık çözüm yolları geliştirilmektedir⁶. Alternatif uyuşmazlık çözüm yolları taraflar arasındaki uyuşmazlıkları derinleşmeden, aleniyet kazandırmadan, ciddi zaman ve masraf kaybına sebebiyet vermeden ve tarafları sürece dahil ederek çözebilmektedir⁷.

Türk Hukukunda da kanun koyucu alternatif uyuşmazlık çözüm yollarının önemini fark etmiş ve etkin alternatif uyuşmazlık çözüm yollarından biri olan arabuluculuğun hukuk sistemimize dahil edilmesi için mevzuatta değişiklik yapmıştır. Ülkemizde mahkemelerin iş yükü dikkate alınarak, taraflara sadece dava yoluyla değil kendi iradeleri doğrultusunda uyuşmazlıkları çözebilmelerine imkân tanımak maksadıyla 6325 sayılı “Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu” kabul edilmiştir⁸. Her ne kadar 6325 sayılı Kanun (HUAK) ihtiyari arabuluculuk esas alınarak düzenlenmiş olsa da sonrasında kabul edilen 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu’nun⁹ “Dava şartı olarak arabuluculuk” kenar başlığını taşıyan 3. maddesiyle zorunlu arabuluculuk kavramı hukuk sistemimize girmiş bulunmaktadır. İş uyuşmazlıklarında zorunlu arabuluculuğun kabulünden sonra 7155 sayılı Kanun’un¹⁰ 20. maddesiyle 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’na¹¹ (TTK) 5/A¹² maddesi eklenmiş ve bu değişikliklerle beraber konusu bir miktar paranın ödenmesi olan alacak ve tazminat talepleri bakımından dava açılmadan önce arabuluculuğa başvurmak zorunlu hale gelmiştir. Ardından, 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’a¹³ eklenen 73/A¹⁴ maddesiyle tüketici uyuşmazlıklarında da dava açılmadan önce arabulucuya başvurma şartı getirilmiştir¹⁵. Son olarak, 05.04.2023 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan 7445 sayılı İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun¹⁶ kapsamında 01.09.2023 tarihinde yürürlüğe girmek üzere¹⁷ birtakım yasal değişiklikler yapılmış ve zorunlu arabuluculuğun uygulama alanı bir kez daha önemli ölçüde genişletilmiştir. Bu değişiklikler çerçevesinde 7445 sayılı Kanun’un 37. maddesiyle 6325 sayılı Kanun’a

¹ ÖZBEK, Mustafa Serdar: “Alternatif Uyuşmazlık Çözümü Alanında Hukuk Politikası Belgesi”, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 3(1), 2021, s.5.

² ESPLUGUES, Carlos: Introduction, New Developments in Civil and Commercial Mediation – Global Comparative Perspectives, (ed.) Carlos Esplugues/Louis Marquis, Springer, 2015, s.2.

³ European Commission for the Efficiency of Justice (CEPEJ): European judicial systems, Edition 2010 (data 2008), Efficiency and quality of justice, s.279. Adı geçen komisyon raporu için bkz. https://uihj.com/archive-iihj/en/ressources/21628/75/european_judicial_systems_-_2010.pdf (Erişim: 28.09.2023).

⁴ ESPLUGUES, s.2.

⁵ ESPLUGUES, s.2-3.

⁶ ŞANLI, Cemal: Uluslararası Ticari Akitlerin Hazırlanması ve Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları, 7. Bası, Beta Yayınları, İstanbul, 2019, s.557.

⁷ AKİL, Cenk: “Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu’nun Kapsamı”, Prof. Dr. Ejder Yılmaz’a Armağan, Cilt 1, Yetkin Yayınları, Ankara, 2014, s.75; ŞANLI, s.557.

⁸ RG: 22.06.2012, 28331.

⁹ RG: 25.10.2017, 30221.

¹⁰ 7155 Sayılı Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usulü Hakkında Kanun, RG: 19.12.2018, 30630.

¹¹ RG: 14.02.2011, 27846.

¹² “Bu Kanunun 4 üncü maddesinde ve diğer kanunlarda belirtilen ticari davalardan, konusu bir miktar paranın ödenmesi olan alacak ve tazminat talepleri hakkında dava açılmadan önce arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır (f.1). Arabulucu, yapılan başvuruyu görevlendirildiği tarihten itibaren altı hafta içinde sonuçlandırır. Bu süre zorunlu hâllerde arabulucu tarafından en fazla iki hafta uzatılabilir (f.2)”.

¹³ RG: 28.11.2013, 28835.

¹⁴ “Tüketici mahkemelerinde görülen uyuşmazlıklarda dava açılmadan önce arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır. Şu kadar ki, aşağıda belirtilen hususlarda dava şartı olarak arabuluculuğa ilişkin hükümler uygulanmaz: a) Tüketici hakem heyetinin görevi kapsamında olan uyuşmazlıklar b) Tüketici hakem heyeti kararlarına yapılan itirazlar c) 73 üncü maddenin altıncı fıkrasında belirtilen davalar ç) 74 üncü maddede belirtilen davalar d) Tüketici işlemi mahiyetinde olan ve taşınmazın ayırından doğan uyuşmazlıklar (f.1). 7/6/2012 tarihli ve 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununun 18/A maddesinin onbirinci fıkrası tüketici aleyhine uygulanmaz (f.2). Arabuluculuk faaliyeti sonunda taraflara ulaşılamaması, taraflar katılmadığı için görüşme yapılamaması veya tarafların anlaşmaları ya da anlaşamamaları hâlinde tüketicinin ödemesi gereken arabuluculuk ücreti, Adalet Bakanlığı bütçesinden karşılanır. Ancak belirtilen hâllerde arabuluculuk ücreti, Arabuluculuk Asgari Ücret Tarifesinin eki Arabuluculuk Ücret Tarifesinin Birinci Kısımına göre iki saatlik ücret tutarını geçemez (f.3). Arabuluculuk faaliyeti sonunda açılan davanın tüketici lehine sonuçlanması hâlinde arabuluculuk ücreti, 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre davalıdan tahsil olunarak bütçeye gelir kaydedilir (f.4)”.

¹⁵ Tüketici hukuku bağlamında arabuluculuk faaliyetine ilişkin olarak, bkz. ÇAKIR, Aytuğ Ceyhun/SOLAK, Ekrem: “Tüketici Hukuku Bağlamında Arabuluculuk Faaliyetine Hakim Olan Temel İlkeler”, Regesta, 6(3), 2021, s.467-494.

¹⁶ RG: 05.04.2023, 32154.

¹⁷ 7445 sayılı Kanun’un 43. maddesi uyarınca, “Bu Kanunun; a) 31 inci, 34 üncü, 36 ncı, 37 nci, 38 inci ve 41 inci maddeleri 1/9/2023 tarihinde, b) Diğer maddeleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.”

18/A maddesinden sonra gelmek üzere “Bazı uyuşmazlıklarda dava şartı olarak arabuluculuk” kenar başlıklı 18/B maddesi eklenmiş; kiralanan taşınmazların 2004 sayılı Kanun’a göre ilamsız icra yoluyla tahliyesine ilişkin hükümler hariç olmak üzere kira ilişkisinden kaynaklanan uyuşmazlıklar, taşınır ve taşınmazların paylaşılması ve ortaklığın giderilmesine ilişkin uyuşmazlıklar, 23/6/1965 tarihli ve 634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanunu’ndan kaynaklanan uyuşmazlıklar ile komşu hakkından kaynaklanan uyuşmazlıklar zorunlu arabuluculuğun kapsamına dahil edilmiştir. Yine, 7445 sayılı Kanun’un 31. maddesiyle TTK 5/A maddesinin birinci fıkrasında yer alan “paranın ödenmesi olan alacak ve tazminat talepleri hakkında” ibaresi “para olan alacak, tazminat, itirazın iptali, menfi tespit ve istirdat davalarında,” şeklinde değiştirilmiş; 7445 sayılı Kanun’un 41. maddesiyle de 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu’nun 3. maddesinin 1. fıkrasına “Bu alacak ve tazminatla ilgili itirazın iptali, menfi tespit ve istirdat davaları hakkında birinci cümle hükmü uygulanır.” cümlesi eklenmiştir. Böylelikle, TTK m.5/A kapsamında ve iş sözleşmesine dayanan işçi veya işveren alacağı / tazminatı ile ilgili itirazın iptali, menfi tespit ve istirdat davaları için de dava şartı olarak arabuluculuğa başvuru zorunlu hale gelmiştir. Dolayısıyla görülmektedir ki, arabuluculuk müessesesi Türk Hukuk sistemi içerisinde zamanla uygulama alanı genişleyen, uyuşmazlıkların çözümünde son derece önemli, kayda değer bir konuma sahiptir.

Dava şartı arabuluculuk dışında arabuluculuğa başvurmak ve arabuluculuğu kabul etmek ihtiyaridir. Bu genel ilkeler adi ortaklık bakımından da geçerlidir. Ancak adi ortaklığın tüzel kişiliği haiz olmaması uygulamada birtakım soru işaretlerine sebep olmaktadır. Bu itibarla, çalışmamızda genel olarak arabuluculuğa temas edildikten sonra adi ortaklığın tüzel kişiliği haiz olmamasının önemi, adi ortaklığın temsili ve esasen adi ortaklığın üçüncü kişilerle ilişkisinde arabuluculuğa başvuru konusu ele alınmıştır.

II. GENEL OLARAK ARABULUCULUK

Arabuluculuk, özü itibarıyla yargılama dışı bir alternatif çözüm yöntemi olup, yargılamaların uzun sürmesi, tarafların sınırlı katılımı gibi devlet yargılamasının olumsuz yönlerini bertaraf etmek amacıyla geliştirilen bir uyuşmazlık çözüm yoludur. HUAK m.2/1-b uyarınca arabuluculuk;

“Sistemik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çözümlerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, tarafların çözüm üretmediklerinin ortaya çıkması hâlinde çözüm önerisi de getirebilen, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla ve ihtiyari olarak yürütülen uyuşmazlık çözüm yöntemini”

ifade etmektedir. Tanımdan da anlaşıldığı üzere arabulucu aslında iletişim tekniklerini sistemik bir biçimde uygulayarak tarafların bir masa etrafında bir araya gelmelerini, ortaklaşa bir çözüme ulaşmaları için uyuşmazlığı müzakere etmelerini ve aralarında bir diyalogun kurulmasını sağlamaktadır¹⁸. Başka bir ifadeyle arabuluculuk, tarafların sağlıklı bir iletişim ortamında müzakere etmesini sağlayarak onların kendi başlarına ulaşamadıkları anlaşma sonucuna ulaşmalarına yardımcı olmayı hedefleyen bir araçtır¹⁹. Dolayısıyla arabuluculuk, özü itibarıyla bir yargılama faaliyeti değildir. Zira arabuluculuk sürecinde arabulucu, uyuşmazlığı bir karar vererek değil; tarafların menfaatlerinin dengelenmesini amaçlayan bir anlaşma zemininin yaratılması ve bu süreç neticesinde her iki tarafın bir anlaşmaya ulaşması yoluyla çözümlenmektedir²⁰. Arabuluculuk sürecinin işleyişinde bir anlaşmaya varılması tamamen tarafların takdirindedir²¹. Bu sebeple arabulucu süreçte aktif değil, pasif konumdadır; onun temel işlevi taraflar arasındaki uyuşmazlığın çözülmesinde taraflara yardımcı olmaktır²². Ancak şu hususu da vurgulamakta fayda bulunmaktadır: 7036 sayılı Kanun ile HUAK m.2/1-b’de yapılan değişiklikte arabulucuya, tarafların çözüm üretmediği durumlarda bağlayıcı olmayacak şekilde çözüm önerebilme imkânı tanınmıştır.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu her türlü uyuşmazlığın arabuluculuk kapsamında müzakere edilmesine müsaade etmemiştir. HUAK m.1/2 uyarınca, arabuluculuğa “yabancılık unsuru taşıyanlar da dâhil olmak üzere, ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan özel hukuk uyuşmazlıklarının çözülmesi...” için başvurulabilmektedir²³. Buradan anlaşıldığı üzere taraflar her türlü uyuşmazlık için değil, sadece üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri özel hukuk uyuşmazlıkları için arabuluculuğa başvurabilecektir. Bu çerçevede, kamu hukukunu ilgilendiren uyuşmazlıklar açısından HUAK hükümlerine göre arabuluculuğa başvurmak mümkün değildir²⁴.

Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu kapsamında bir uyuşmazlığın arabuluculuk yoluyla sona erdirilebilmesi için, tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri bir uyuşmazlık söz konusu olmalıdır (HUAK m.1/2). Ne var ki, anılan madde metninde tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri uyuşmazlıktan ne anlaşılması gerektiği düzenlenmemiştir. Bu konuda 6100 sayılı Hukuk

¹⁸ TANRIVER, Süha: “Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı’nın Getirdikleri ve Değerlendirilmesi”, Makalelerim-II, Adalet Yayınevi, Ankara, 2011, s.184.

¹⁹ EMİNOĞLU, Cafer/ERDOĞAN, Ersin: Ticari Uyuşmazlıklarda İhtiyari ve Dava Şartı (Zorunlu) Arabuluculuk, 1. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020, s.29.

²⁰ SUBAŞI, İbrahim: “Toplu İş Hukukunda Arabuluculuk”, Ünal Tekinalp’e Armağan, Cilt II, İstanbul, 2003, s.760-761; ÖZBAY, İbrahim: “Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri”, EÜHFĐ Atatürk’ün 125. Doğum Yılına Armağan, X(3-4), 2006, s.465.

²¹ TANRIVER, Süha: “Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları: Arabuluculuk Kurumuna Hukuki ve Sosyolojik Bir Bakış”, Makalelerim-I, Ankara, 2007, s.67.

²² İLDIR, Gülğün: Alternatif Uyuşmazlık Çözümü-Medeni Yargıya Alternatif Yöntemler, 1. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2003, s.100-105; KEKEÇ, Elif Kısmet: Arabuluculuk Yoluyla Uyuşmazlık Çözümünde Temel Aşamalar ve Taktikler, 3. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016, s.69.

²³ “Şu kadar ki, aile içi şiddet iddiasını içeren uyuşmazlıklar arabuluculuğa elverişli değildir” (HUAK m.1/2, c.2).

²⁴ Aynı yönde, bkz. ARIKAN, Gökçe: “Üçüncü Kişi Lehine Arabuluculuk Sözleşmesi İle Şarta Bağlı Arabuluculuk Sözleşmesinin İcra Edilebilirliği”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, XXV(2), 2021, s.132, dn.8.

Muhakemeleri Kanunu²⁵ (HMK) m.313/2 yol gösterici olabilecektir. Zira HMK m.313/2’de “sulh, ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri uyuşmazlıkları konu alan davalarda yapılabilir” hükmü yer almaktadır²⁶. O halde arabuluculuk, tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri, yani “sulh olmak suretiyle sona erdirebilecekleri hukuk uyuşmazlıkları” kapsamında uygulama alanı bulacaktır²⁷. Bu çerçevede, başvuru konusu uyuşmazlık için varılan sonucun hukuk düzeninde mümkün olması ve tarafların bu sonucu yaratmaya yetkili olması gerekir²⁸.

Arabuluculuk faaliyetine hakim olan temel ilkelerden biri de iradiliktir²⁹. HUAK m.3’te iradilik ilkesi düzenlenmiştir. Buna göre, taraflar arabulucuya başvurmak, süreci devam ettirmek ya da süreçten vazgeçmek konusunda tamamen serbesttir. Kural olarak tarafların arabulucuya başvurması tamamen iradidir. Bu kapsamda arabuluculuk süreci ancak taraflardan birinin arabuluculuğu diğerine teklif etmesi veya doğrudan arabulucuya başvurması ve diğer tarafın kabul etmesi halinde mümkün olacaktır. Öte yandan, dava şartı olarak kabul edilen zorunlu arabuluculuk hallerinde de iradilik ilkesinin esasen geçerli olduğunu kabul etmek gerekir. Zira bu ihtimalde, sadece arabuluculuk faaliyetinin başlatılması konusunda tarafların ortak bir iradesi bulunmaz. Dava açılmadan önce, uyuşmazlığın taraflarından birinin tek taraflı başvurusu ile arabuluculuk faaliyetinin başlatılabilmesine imkân tanınmıştır. Arabuluculuk süreci başladıktan sonra ise taraflar, yine süreci devam ettirmek, sonuçlandırmak ya da uyuşmazlığı arabuluculuk yöntemiyle çözmekten vazgeçmek hususunda serbesttirler³⁰.

Bu itibarla, içinde bulunduğu bir hukuki uyuşmazlığı arabuluculuk yoluyla çözmek isteyen veya dava şartı arabuluculuk kapsamındaki bir uyuşmazlık için arabulucuya başvurmak zorunda olan veya kendisi aleyhine arabuluculuk başvurusunda bulunulan adi ortaklık için de yukarıdaki hususlar geçerlidir. Ancak gerçek veya tüzel kişiler bakımından kimlerin arabuluculuğa başvurabileceği ve bu süreçte kişiyi kimin temsil edeceği nispeten kolay tespit edilebilirken, adi ortaklığın tüzel kişiliği haiz olmamasından dolayı arabuluculuğa nasıl başvurabileceği ve kim tarafından temsil edilebileceği daha yakından incelenmelidir.

III. ADI ORTAKLIĞIN TÜZEL KİŞİLİĞİNİN BULUNMAMASININ ÖNEMİ VE ÖZELLİKLE ORTAKLIĞIN TEMSİLİ

A. Adi Ortaklığın Tüzel Kişiliğinin Bulunmamasının Önemi

Adi ortaklığın arabuluculuk sürecinde önem arz eden en önemli özelliği tüzel kişiliğinin olmamasıdır³¹. Adi ortaklığın kurulmasıyla aslında bir “kişi birliği” kurulmuş olmaktadır³². Dolayısıyla bu kişi birliği, kendisini oluşturan kişilerin dışında bağımsız bir hak süjesi teşkil etmemektedir. Zira hak sahipliği, hukuken kişi olmaya bağlanmıştır³³. Bu bakımdan, adi ortaklık hak ehliyetine sahip değildir³⁴.

Adi ortaklığın bağımsız bir hak süjesi teşkil etmemesi, bazı sonuçları beraberinde getirmektedir. İlk olarak, adi ortaklık bir elbirliği ortaklığı olarak düzenlenmiştir. TBK m.638/1’e göre, “ortaklık için edinilen veya ortaklığa devredilen şeyler, alacaklar ve aynı haklar, ortaklık sözleşmesi çerçevesinde elbirliği hâlinde bütün ortaklara ait olur”. Ancak belirtilmelidir ki, madde metninde geçen “...ortaklık sözleşmesi çerçevesinde...” ifadesinden yola çıkılarak sözleşmede elbirliği ortaklığı ve dolayısıyla elbirliği mülkiyeti

²⁵ RG: 04.02.2011, 27836.

²⁶ Akyol Aslan, serbestçe tasarruf yetkisi dışında kalan hususları şu şekilde ifade etmiştir: “kamu düzenine ilişkin, kamu yararını ilgilendiren bir uyuşmazlığın söz konusu olduğu hallerde, tarafların kendi iradeleriyle istem sonucu elde etmelerinin mümkün olmadığı ya da istedikleri gibi mümkün olmadığı uyuşmazlıklarda, hâkimin tarafların istem sonucuyla bağlı olmayıp başka bir şeye karar verebileceği hallerde, hâkimin resen harekete geçtiği uyuşmazlıklar ile resen araştırma ilkesinin geçerli olduğu uyuşmazlıklarda, kanunun açıkça taraf iradelerinin etki (hüküm ve sonuç) doğurmayacağını hükme bağladığı hallerde (örneğin kesin yetki hallerinde yetki sözleşmesinin yapılamamasında olduğu gibi), tasarruf yetkisinin şu ya da bu ölçüde kısıtlanmış olduğu söylenebilecek uyuşmazlıklar bakımından sulh sözleşmesi mümkün olmayabilecektir”. Bkz. AKYOL-ASLAN, Leyla: “Dava Konusu Dışında Kalan Hususların Sulhun Kapsamına Dâhil Edilmesi (HMK md. 313/3)”, Prof. Dr. Ejder Yılmaz’a Armağan, Cilt 1, Yetkin Yayınları, Ankara, 2014, s.176.

²⁷ HUAK madde gerekçeleri m.1; TANRIVER, Süha: Hukuk Uyuşmazlıkları Bağlamında Arabuluculuk, 1. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020, s.51.

²⁸ EMİNOĞLU/ERDOĞAN, s.49.

²⁹ Bkz. ÇAKIR/SOLAK, s.472 vd.

³⁰ KOÇYİĞİT, İlker/YEŞİLKAYA, İzzet: Ticari Davalarda İş Uyuşmazlıklarında Tüketici Mahkemelerinde Dava Şartı Arabuluculuk Uygulamaları, 1. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020, s.94; ÇAKIR/SOLAK, s.482; ABUGALI, Gulden: Tüketici Hukukundan Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Türk ve Rus Hukukuna Göre Arabuluculukla Çözülmesi, 1. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020, s.59.

³¹ EREN, Fikret: Borçlar Hukuku Özel Hükümler, 10. Bası, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2022, s.853; BAHTİYAR, Mehmet: Ortaklıklar Hukuku, 12. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul, 2017, s.29; POROY, Reha/TEKİNALP, Ünal/ÇAMOĞLU, Ersin: Ortaklıklar Hukuku, Cilt I, 15. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2021, N.74; ŞENER, Oruç Hami: Adi Ortaklık, Yetkin Yayınları, Ankara, 2008, s.154-155; KARAYALÇIN, Yaşar: Ticaret Hukuku: Şirketler Hukuku, Sevinç Matbaası, Ankara, 1973, s.133; YALMAN, Macit/TAYLAN, Erbay: Adi Ortaklık, Olgaç Matbaacılık, Ankara, 1976, s.169; GİRGİN, Ömer Ali: 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’na Göre Adi Ortaklıkta Temsil ve Borçlardan Sorumluluk, 2. Bası, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2019, s.35; BARLAS, Nami: Adi Ortaklık Temeline Dayalı Sözleşme İlişkileri, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2016, s.79 vd. Bununla birlikte, Fransız hukukunda Kanun’la (Fransız Medeni Kanunu m.1842/1), Alman hukukunda mahkeme kararlarıyla (BGH 29.01.2001, NJW2001 1056) adi ortaklığa tüzel kişilik kazandırılmıştır. Bkz. EREN, Özel Hükümler, s.853 dn.38; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, N.74.

³² BARLAS, s.79.

³³ BAYGIN, Cem/NAR, Ahmet: Medeni Hukuk Dersleri – I Başlangıç Hükümleri ve Kişiler Hukuku, 3. Bası, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2022, s.154, 547.

³⁴ OĞUZMAN, M. Kemal/SELİÇİ, Özer/OKTAY-ÖZDEMİR, Saibe: Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler), 21. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2022, s.1-2, 307; EREN, Özel Hükümler, s.853. Adi ortaklığın hak ehliyetine sahip olduğu yönündeki görüşü için, bkz. PEKSÖZ, Vildan: Medeni Usul Hukuku Açısından Adi Ortaklık İlişkileri, 1. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020, s.162 vd.

yerine paylı mülkiyetin kararlaştırılabileceği kabul edilebilir. Böyle bir ihtimalde her ortağın, kendi payı üzerinde tasarrufta bulunma imkânı olur³⁵. Ne var ki, bu durum adi ortaklıktaki ortak amaç için birlikte çaba unsuru ve adi ortaklığın tabiatı açısından uygun değildir³⁶.

Adi ortaklığın bir elbirliği ortaklığı olması dolayısıyla, adi ortaklığın malvarlığı üzerinde tek bir mülkiyet vardır ve mülkiyet hakkı tüm ortaklara aittir. Dolayısıyla ortakların ortaklığın malvarlığı üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri payları mevcut olmayıp, ortakların elbirliği mülkiyetinin konusu olan mal üzerinde birlikte tasarruf etmeleri gerekir. Zira 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu³⁷ (TMK) m.701/2 hükmü uyarınca, “elbirliği mülkiyetinde ortakların belirlenmiş payları olmayıp her birinin hakkı, ortaklığa giren malların tamamına yaygındır”. Dolayısıyla, kanunda veya sözleşmede aksine bir hüküm bulunmadıkça gerek yönetim gerekse tasarruf işlemleri için ortakların oybirliğiyle karar vermeleri gerekir (TMK m.702/2). Bunun tek istisnası, ortaklardan her birinin ortaklığa giren hakları korumasında görülür. Ancak bu durumda da korumadan tüm ortaklar yararlanır³⁸ (TMK m.702/4).

Adi ortaklık, hak süjesi teşkil etmediğinden ortaklığın taraf olduğu işlemlerden kaynaklanan borçlardan doğrudan doğruya ortaklar sorumludur³⁹. Kanun koyucu, müteselsilen sorumluluk esasını benimsemiştir. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu⁴⁰ (TBK) m.638/3’e göre, “ortaklar, birlikte veya bir temsilci aracılığı ile, bir üçüncü kişiye karşı, ortaklık ilişkisi çerçevesinde üstlendikleri borçlardan, aksi kararlaştırılmamışsa müteselsilen sorumlu olurlar”. Bu itibarla, adi ortaklığı bağlayıcı bir şekilde hukuki işlemin tarafı olarak bizzat veya temsilci aracılığıyla yer alan ortaklar, alacaklıya karşı müteselsilen sorumludurlar. Ortakların sorumluluğu, birinci derecede, şahsen, sınırsız ve müteselsilendir⁴¹.

Adi ortaklığın tüzel kişiliği olmadığı için adli işlemlerde (dava açma, icra) aktif ve pasif taraf olma yeteneği; taraf ehliyeti bulunmamaktadır⁴². Bu itibarla, adi ortaklığın aktif dava ehliyeti bulunmadığı gibi, adi ortaklığa bir husumet yöneltilmesi suretiyle dava açılması da mümkün gözükmemektedir⁴³. Adi ortaklıkta, ortakların kural olarak ortaklık malvarlığına ilişkin talepleri birlikte ileri sürmeleri gerekir. Buna karşın, ortaklara karşı dava açılırken ya da icra takibi yapılırken ortaklar arasında mecburi dava arkadaşlığı olup olmadığı tartışmalı olup⁴⁴, fikrimizce uyuşmazlık konusunun bir veya birkaç ortak tarafından yerine getirilmesinin mümkün olup olmaması bakımından bir ayırım yapılması gerekir.

Adi ortaklık bir hukuki işlemde taraf olarak bulunamaz. Ancak uygulamada adi ortaklık hukuki işlemlere taraf olarak gösterilmektedir⁴⁵. Söz konusu hukuki işlemin tarafı ortaklardır. Bu bakımdan adi

³⁵ ŞENER, s.182; EREN, Özel Hükümler, s.854; ÇİFTÇİ, Tuğba: Adi Ortaklık ile İlgili Uyuşmazlıklarda Arabuluculuk, 1. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021, s.92-93; PEKSÖZ, s.29 vd. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK) m.688/3 uyarınca; “Paydaşlardan her biri kendi payı bakımından malik hak ve yükümlülüklerine sahip olur. Pay devredilebilir, rehnedilebilir ve alacaklılar tarafından haczedilebilir.”

³⁶ BARLAS, s.108; PEKSÖZ, s.32; ÇİFTÇİ, s.93.

³⁷ RG: 08.12.2001, 24607.

³⁸ EREN, Özel Hükümler, s.855.

³⁹ BAHTİYAR, s.40; EREN, Özel Hükümler, s.855.

⁴⁰ RG: 04.02.2011, 27836.

⁴¹ EREN, Özel Hükümler, s.855-856.

⁴² POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, N.74a; BARLAS, s.95; ŞENER, s.155; ÇİFTÇİ, s.130. Adi ortaklığın, hak ve taraf ehliyetinin bulunduğu yönünde aksi görüş için, bkz. PEKSÖZ, s.162 vd.

⁴³ KURU, Baki/AYDIN, Burak: Medeni Usul Hukuku, C. 1, 2. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2021, s.311.

⁴⁴ Bir görüşe göre adi ortaklığa karşı açılacak davanın bütün ortakların hasım gösterilerek açılması gerekir, bkz. KARAYALÇIN, s.133; Diğer bir görüşe göre ise, ortaklar adi ortaklığın borçlarından müteselsilen sorumlu oldukları için alacaklı, ortaklardan dilerse birine veya birkaçına dava açabilir, bkz. ANSAY, Tuğrul: Adi Şirket, Dernek ve Ticaret Şirketleri, Ankara, 1967, s.125-126; Bir başka görüş, ortaklığa yöneltilen talebe göre ayırım yapmaktadır. Eğer ortaklığa yöneltilen talep bir ortak tarafından yerine getirilmesi mümkün nitelikte ise ortaklardan bir veya birkaçına yöneltililebilir, bkz. BARLAS, s.102; ŞENER, s.163; ayrıca, bkz. POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, N.74b.

Yargıtay 6. HD, 20.06.2023, E.2022/2342 K.2023/2432, “...adi ortaklığın hukuki varlığı mevcut olmakla birlikte tüzel kişiliği bulunmadığı, eldeki davanın sadece adi ortaklık tarafından açıldığı, adi ortaklığın tüzel kişiliği bulunmadığından aktif dava ehliyeti de bulunmadığı...”; Yargıtay 11. HD, 30.03.2022, E.2020/5419, K.2022/2565, “...icra takibinde borçlunun ... ve Ortaklığı - ... ve Prese Fabrikası şeklinde gösterildiği, adi ortaklığın tüzel kişiliği bulunmayıp, adi ortaklığın borcu sebebiyle adi ortaklık aleyhine dava açılması veya icra takibi yapılmasının mümkün olmadığı, adi ortaklık aleyhine girilen icra takibinin geçerli bir takip olarak kabul edilemeyeceği...”; Yargıtay HGK, 24.06.2020, E.2017/3-457, K.2020/469, “...Adi ortaklığın tüzel kişiliği yoktur. Bu nedenle adi ortaklığa karşı açılan dava, diğer ortakların tümüne karşı yöneltilmiş demektir. Başka bir anlatımla, aktif ve pasif taraf ehliyeti tüm ortaklara aittir. Bu açıdan ortaklar arasında mecburi dava arkadaşlığı vardır. Adi ortaklık, adına üçüncü kişiler aleyhine açılacak davaların bütün ortaklar tarafından açılması gerekir. Keza, bir ortağın diğeri aleyhine açtığı davada da, tüm ortaklar davaya dahil edilmelidir...” şeklindeki kararlar için bkz. www.kazanci.com.tr (Erişim: 30.12.2023).

⁴⁵ PEKSÖZ, s.50, 157 vd. Bir Yargıtay kararına konu olan olayda adi ortaklığın çek hesabının açıldığı ve ortaklığın çek keşide ettiği de görülmüştür: “Davacı vekili, müvekkili şirkete ciro yoluyla geçen 23/08/2013 tarihli 40.000,00 TL, 26/07/2013 tarihli 39.675,00 TL, 29/09/2013 tarihli 39.500,00 TL bedelli çeklerin, ödenmesi için bankaya ibraz edildiğinde karşılığının çıkmadığını, çeklerin keşidecisinin “... İş Ortaklığı” olduğunu, ... San. Tic. Şti. tarafından cirolanarak müvekkiline verildiğini, adi ortaklığı oluşturan şirketler ve cırantaya karşı takip yapılmasına rağmen netice alınmadığını, gerek adi ortaklığın gerekse adi ortaklığı oluşturan şirketlerin piyasaya yüklü miktarda borcu bulunduğunu, davalı bankanın Çek Kanunu kapsamında çek hesabı açarken göstermesi gereken özeni ve dikkati göstermediğini, çek hesabı açılmaması gereken Adi Ortaklık adına çek hesabı açarak müvekkilinin zararının oluşmasına neden olduğunu, 5941 sayılı Kanuna göre çek hesabının ancak gerçek ya da tüzel kişiler adına açılabilceğini ileri sürerek, fazlaya dair hakları saklı kalmak kaydıyla alacak değerinin tam olarak belirlendiği aşamada HMK’nun 107. maddesi gereğince artırılmak üzere şimdilik 5.000,00 TL’nin faizi ile birlikte tahsilini talep etmiş, 20.01.2016 tarihli dilekçesiyle ıslah harcı yatırmak suretiyle 58.183,77 TL’nin tahsilini istemiştir.” Karar için, Yargıtay 11.HD, 29.11.2018, E.2016/14223, K.2018/7489, bkz. www.kazanci.com.tr (Erişim: 20.09.2023). Başka bir Yargıtay kararına konu olan olayda ise adi ortaklık çekte lehtar olarak gösterilmiştir: “Davaya konu çekte, davacı ... keşideci, diğer davacı ...adi ortaklığı lehtar, dava dışı... cırantaya, davalı faktoring şirketi ise yetkili son hamildir. Faktoring ilişkisi davalı şirket ile ... arasında olup, diğer davacı adi

ortaklık eğer bir hukuki işleme katılacaksa ya bu işlemi tüm ortaklar yapmalı ya da adi ortaklık temsil hükümlerine göre temsil edilmelidir⁴⁶.

B. Adi Ortaklığın Temsili

Adi ortaklığın hak ehliyeti bulunmadığı için adi ortaklığın temsili ifadesinden, ortakların toplu olarak temsil edilmesi anlaşılmalıdır. Zira adi ortaklığın tüzel kişiliği bulunmadığından, üçüncü kişilerle ortaklık arasındaki hukuki işlemleri ortaklık adına yapacak, ortaklığı dış dünyada temsil edecek bir temsil organı da yoktur. Bu sebeple adi ortaklığı, üçüncü kişilerle yapılacak hukuki işlemlerde ortaklar temsil eder. Ortaklar, alacakları bir kararlar, içlerinden bir veya birkaçına üçüncü kişilerle ilişkilerinde kendilerini temsil etmek üzere yetki verebilecekleri gibi, bir başka üçüncü kişiye de temsil yetkisi verebilirler⁴⁷.

Adi ortaklığın temsili, TBK’da “Ortakların üçüncü kişilerle ilişkisi” başlığı altında ifadesini bulmuştur (TBK m.637-638). Adi ortaklık doğrudan temsil edilebileceği gibi dolaylı olarak da temsil edilebilir⁴⁸. Dolaylı temsilde hukuki işlem, dolaylı temsil yetkisine dayanılarak temsilci adına, fakat temsil olunan hesabına yapılır⁴⁹. TBK m.637/1’de adi ortaklığın dolaylı temsili düzenlenmiştir. Anılan hükme göre, “kendi adına ve ortaklık hesabına bir üçüncü kişi ile işlemde bulunan ortak, bu kişiye karşı bizzat kendisi alacaklı ve borçlu olur”. Dolayısıyla, bu tür temsil sonunda yapılan hukuki işlemde doğan haklar ve borçlar, önce temsilcinin hukuk alanında doğar; daha sonra ikinci bir işlemle bu hak ve borçlar temsilci tarafından temsil olunana, yani adi ortaklığa devredilir⁵⁰.

Adi ortaklıkta doğrudan temsil TBK m.637/2 hükmünde düzenlenmiştir. Buna göre, “ortaklardan biri, ortaklık veya bütün ortaklar adına bir üçüncü kişi ile işlem yaparsa, diğer ortaklar ancak temsile ilişkin hükümler uyarınca, bu kişinin alacaklısı veya borçlusu olurlar”. Doğrudan temsilde temsilcinin, temsil olunan adına ve hesabına yaptığı hukuki işlemin sonuçları, doğrudan doğruya temsil olunana bağlar (TBK m.40/1). Bu itibarla, adi ortaklığın doğrudan temsili halinde tüm ortaklar yapılan hukuki işlemle bağlı olacaktır⁵¹.

Türk Borçlar Kanunu m.637/3 hükmü uyarınca;

“Kendisine yönetim görevi verilen ortağın, ortaklığı veya bütün ortakları üçüncü kişilere karşı temsil etme yetkisi var sayılır. Ancak, temsil yetkisine sahip yönetici ortağın yapacağı önemli tasarruf işlemlerine ilişkin yetkinin, bütün ortakların oybirliğiyle verilmiş olması ve yetki belgesinde bu hususun açıkça belirtilmiş olması şarttır”.

O halde TBK m.637/3’te yönetici ortaklar için temsil karinesi kabul edilmiştir⁵². Bu karineyle birlikte kendisine yönetim vazifesi bırakılmış ortağın kanundan doğan bir temsil yetkisi bulunmaktadır. TBK m.637/3 hükmünün zıt anlamından, kendisine yönetim görevi bırakılmayan bir ortağın temsil yetkisi bulunmadığı sonucu çıkmaktadır. Hangi ortağın temsil yetkisine sahip olduğunu tespit edebilmek için hangi ortağa yönetim yetkisinin verildiğinin tespit edilmesi gerekmektedir. Bu cümleden olarak, TBK m.625/1’de “yönetim, sözleşme veya kararlar yalnızca bir veya birden çok ortağa ya da üçüncü bir kişiye bırakılmış olmadıkça, bütün ortaklar ortaklığı yönetme hakkına sahiptir” hükmü bulunmaktadır. Bu kapsamda ortaklar, adi ortaklık sözleşmesinde kimin yönetici olacağını belirleyebilirler. Şayet yönetici, sözleşmeyle belirlenmemişse ortaklar sonradan alacakları bir karar ile de yönetici atayabilirler. Bu yönetici, ortaklardan biri veya birkaçı olabileceği gibi dışarıdan biri de olabilir; dolayısıyla yöneticinin ortak olma zorunluluğu bulunmamaktadır⁵³. Eğer yönetim, sözleşme veya kararlar yalnızca bir veya birden çok ortağa ya da üçüncü bir kişiye bırakılmamışsa, yönetim hakkı tüm ortaklara aittir (TBK m.625/1). Bu durumda, tüm ortaklar yönetim hakkına sahip olduğu gibi, yine tüm ortaklar temsil yetkisine de sahip bulunur⁵⁴.

Adi ortaklık, ortakların tümü ya da birkaçı tarafından yönetilmekte ise, bunlardan her biri, diğerleri katılmaksızın işlem yapabilir (TBK m.625/2). Bununla birlikte, adi ortaklığa genel yetkili bir temsilci atanması ve ortaklığın olağan dışı işlerinin yürütülmesi için, bütün ortakların oybirliği gerekir. Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, bu konuda yönetici ortaklardan her biri yetkilidir (TBK m.625/3).

ortaklık ise faktoring ilişkisine konu çeki faktoring ilişkisi içerisindeki ... ciro eden kişi konumundadır”. Karar için, Yargıtay 19.HD, 22.05.2018, E.2017/750, K.2018/2884, bkz. www.kazanci.com.tr (Erişim: 20.09.2023).

⁴⁶ BARLAS, s.88; PEKSÖZ, s.50.

⁴⁷ EREN, Özel Hükümler, s.883; ŞENER, s.397; BARLAS, s.88; PEKSÖZ, s.53 vd.

⁴⁸ YAVUZ, Cevdet/ACAR, Faruk/ÖZEN, Burak: 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’na Göre Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler), 18. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2022, s.897; ŞENER, s.397; EREN, Özel Hükümler, s.883; PEKSÖZ, s.53; GEMİCİOĞLU, Bora: Adi Ortaklıkta Yönetim ve Temsil, 1. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2022, s.217 vd.; KAYA, Erdoğan: Adi Ortaklıkta Temsil, 1. Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2022, s.67 vd.

⁴⁹ EREN, Fikret: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 25. Bası, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2020, s.485; OĞUZMAN, M. Kemal/ÖZ, M. Turgut: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt 1, 18. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2020, s.226; EREN, Özel Hükümler, s.884.

⁵⁰ EREN, Özel Hükümler, s.884; KAYA, s.86 vd.

⁵¹ ŞENER, s.405; EREN, Özel Hükümler, s.885; PEKSÖZ, s.54; GEMİCİOĞLU, s.240 vd.; KAYA, s. 77 vd.

⁵² POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, N.99d; ANSAY, s.114; ŞENER, s.410; GİRGİN, Adi Ortaklık, s.78; EREN, Özel Hükümler, s.892.

⁵³ BAHTİYAR, s.35.

⁵⁴ EREN, Özel Hükümler, s.892; PEKSÖZ, s.56.

IV. ADİ ORTAKLIĞIN ARABULUCULUĞA KATILMASI

A. Adi Ortaklığın Arabuluculuğa Başvurması

1. Adi Ortaklığın Niteliği Açısından Arabuluculuğa Başvurunun Esası

Adi ortaklık tüzel kişiliğe sahip olmadığından, taraf ehliyeti de bulunmamaktadır⁵⁵. Ancak belirtilmelidir ki, arabuluculuk bir yargılama faaliyeti değildir; bir alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemidir⁵⁶. Dolayısıyla, adi ortaklığın taraf ehliyeti olmadığı için arabuluculuk sürecine katılmayacağını ifade etmek, isabetli olmayacaktır⁵⁷. Bu sebeple, adi ortaklığa ilişkin uyuşmazlıkların arabuluculuk yoluyla çözülmesinin tercih edilmesi halinde ortaklığın ve ortakların sürece nasıl katılabileceklerinin tespit edilmesi oldukça önem arz eder.

Adi ortaklığın tüzel kişiliği bulunmadığı için ortaklar arasında mecburi dava arkadaşlığı bulunmakta olup ortaklar kural olarak ortaklık malvarlığına ilişkin talepleri birlikte ileri sürmelidir⁵⁸. Bu cümleden olarak, adi ortaklığın ortaklarının tümünün birlikte hareket etmesi halinde ortaklık adına geçerli ve bağlayıcı bir şekilde arabuluculuğa başvurulmuş olacağını söylemek mümkündür. Bununla birlikte, arabuluculuğa başvurunun ortaklığın temsili ile gerçekleştirilmesi ve buna bağlı olarak olağan iş – olağan dışı iş ayrımı, değerlendirme konusu olmaktadır.

2. Adi Ortaklığı Temsilen Arabuluculuğa Başvuru ve Olağan İş – Olağan Dışı İş Ayrımı

Adi ortaklık bakımından arabuluculuğa başvuruda önem arz eden temel husus, adi ortaklığı temsilen yetkili kişinin tek başına arabuluculuğa başvuru yapıp yapamayacağıyla ilgilidir. Bu bakımdan tespiti muhtaç nokta ise arabuluculuğa başvurunun olağan iş olarak mı yoksa olağan dışı iş kapsamında mı değerlendirilmesi gerektiğidir⁵⁹. Adi ortaklığın yönetiminde, olağan iş ve olağan dışı iş ayrımı büyük önemi haizdir. Kural olarak, yöneticilerin yönetim yetkisi sadece olağan işleri kapsamaktadır⁶⁰. TBK m.625/3 uyarınca, olağan dışı işlerde ise ortakların oybirliği gerekmektedir. Ancak TBK’da olağan ve olağan dışı işlerin nasıl tespit edileceğine dair bir kıstas öngörülmemiştir. Ortaklığın yapısına, niteliğine, işletme konusuna göre sürekli olarak yaptığı, özellikle gündelik işler olağan, bunun dışındaki işler ise olağan dışı iş olarak kabul edilecektir⁶¹.

Bu genel ve soyut kıstası somutlaştırmak için öğretide farklı görüşler ileri sürülmüştür. Birinci görüş uyarınca, TBK m.630/1 hükmüne göre yöneticiler ile ortaklar arasındaki ilişki vekalet hükümlerine tabi olduğundan, TBK m.504/3’te yer alan özel yetki gerektiren işler olağan dışı iş olarak değerlendirilmektedir⁶². Bu itibarla, TBK m.504/3 hükmünde sayılan dava açma, sulh olma, tahkim, iflas, iflasın ertelenmesi ve konkordato talebi, kambyo taahhüdü, bağışlama yapma, kefil olma, taşınmaz devri ve bir hak ile sınırlandırma gibi işlemlerin olağan dışı iş sayılması gerektiği ve bu işlemler için yöneticinin diğer ortaklardan özel yetki alması gerektiği savunulmaktadır. Ancak bu görüş, kambyo taahhüdünün günlük iş hayatının ayrılmaz bir parçası olmasından dolayı eleştirilmekte ve kambyo taahhüdünün olağan iş sayılması gerektiği ileri sürülmektedir⁶³.

İkinci görüş ise, kolektif ortaklıklara ilişkin TTK m.223 hükmünün uygulanması gerektiğini savunmaktadır⁶⁴. Bu görüş, TTK m.223’ü kıyasen uygulayarak sulh, feragat, kabul ve tahkim gibi işlemleri olağan iş olarak kabul etmekte; bağışta bulunma, kefil olma, üçüncü kişi lehine garanti verme, ticari temsilci tayin etme ve şirket konusuna girmiyorsa taşınmazları satma, satın alma, teminat gösterme, şirketin özüne ilişkin üretim araçlarını elden çıkarma, rehnetme veya ticari işletme rehni kurma gibi işlemleri olağan dışı iş olarak değerlendirmektedir⁶⁵. Bu görüşün temelinde, TTK m.223’ün, TBK m.504/3’e göre daha pratik, esnek ve kişi ortaklıklarının niteliğine daha uygun olması yatmaktadır. Gerçekten de TBK m.504/3’ün uygulanması halinde günlük ticari hayatta sıkça kullanılan kambyo taahhüdünde bulunmak için oybirliği aranacaktır. Böyle bir sonuç, adi ortaklığın işleyişini yavaşlatacak ve yöneticileri işlevsiz bırakacaktır. Yine, TTK m.223’ü esas alan bu görüş kabul edilirse, yöneticiler ortaklığın menfaatine olmak şartıyla sulh, feragat,

⁵⁵ BARLAS, s.95; ŞENER, s.155; ÇİFTÇİ, s.130. Adi ortaklığın, hak ve taraf ehliyetinin bulunduğu yönünde aksi görüş için, bkz. PEKSÖZ, s.162 vd.

⁵⁶ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, N.87a; ÖZEKES, Muhammet: “Uyuşmazlık Çözüm Yolları İçinde Arabuluculuk ve Bir Düzenleme Önerisi”, Hukuki Perspektifler Dergisi, (7), 2006, s.42; BULUR, Alper: “Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Arabuluculuk Yöntemi”, Ankara Barosu Dergisi, 65(4), 2007, s.30, 31-33; KAPLAN, Yavuz: “Arabuluculuk ve Türk Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısına Eleştirel Bir Bakış”, Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, 28(1-2), 2008, s.117-118; KEKEÇ, s.57; PEKSÖZ, s.355.

⁵⁷ PEKSÖZ, s.355.

⁵⁸ DEMİR, Şamil: “Arabuluculuk Arkadaşlığı”, Ankara Barosu Dergisi, (2), 2013, s.299; MUTLAY, Faruk Barış: “İş Hukukunda Zorunlu Arabuluculuk”, İş Hukukunda Genç Yaklaşımlar III, (ed.) Tankut Centel, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2018, s.87; PEKSÖZ, s.357.

⁵⁹ GİRGIN, Ömer Ali: “Adi Ortaklığın Tüzel Kişiliğinin Bulunmamasının Arabuluculuk Bakımından Sonuçları”, Adalet Dergisi, (64), 2020, s.568.

⁶⁰ BAHTİYAR, s.36.

⁶¹ BAHTİYAR, s.37; ÇİFTÇİ, s.97.

⁶² BAHTİYAR, s.37; ÇİFTÇİ, s.98. Yönetici, ortaklığın ortağı olabilir veya olmayabilir. Dolayısıyla, TBK m.630/f.1 hükmünün yanı sıra TBK m.625, m.629, m.630/f.3, m.637’de kullanılan “yönetici ortak” ifadesi, ortak olmayan yöneticileri de kapsayacak şekilde yorumlanmalıdır. Bkz. GEMİCİOĞLU, s.321-322.

⁶³ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, N.87a.

⁶⁴ KARAYALÇIN, s.143; ŞENER, s.296.

⁶⁵ KARAYALÇIN, s.143; DOMANİÇ, Hayri: Adi-Kollektif ve Komandit Şirketler, İstanbul, 1965, s.30; ŞENER, s.297; YALMAN/TAYLAN, s.107.

kabul, dava açma gibi işlemleri yapabilecektir⁶⁶.

Diğer bir görüş ise, TTK m.223 ve TBK m.504/3 ile bağlı kalmaksızın, duran malvarlığı unsuruna bağlı işlemleri olağan dışı, bunun dışında kalan işlemleri ise olağan iş olarak kabul etmektedir. Yine bu görüş, duran malvarlığına bağlı kıstasın kapsamına girmeyen sulh, feragat, kabul, tahkim, bağışlama ve ortaklığa genel vekil atama gibi işlemlerin olağan dışı iş olarak kabul edilmesi gerektiğini savunmaktadır⁶⁷.

Uygulamada ise Yargıtay'ın olağan iş - olağan dışı iş ayırımında vekalet hükümlerini dikkate aldığı ve adi ortaklık adına dava açılmadan önce özel yetkinin alınmış olması gerektiği veya sonradan ortakların muvafakatının alınması gerektiği görüşünü benimsediği görülmektedir. Yargıtay, yönetici olmayan ortakların dava açması halinde diğer ortakların da davaya katılması gerektiği, bunun sağlanamadığı durumda davanın reddedilmesi gerektiği sonucuna varmıştır⁶⁸:

“...aksine hüküm bulunmadığı takdirde ortaklığa ait mallardaki rejimin iştirak halinde olduğunun kabulü zorunludur. O halde ortaklığı ilgilendiren haklar ve borçlar bakımından ortakların tümünün davacı veya davalı olmaları gerekir. Yalnız biri tarafından istekte bulunulmasına kanunun hükmü elverişli değildir. Diğer ortakların davaya iştiraki sağlanamadığına göre mahkemece davanın bu yönden reddine karar verilmesi gerekir”.

Yine, Yargıtay başka bir kararında yönetici ortak tarafından açılan davada diğer ortakların muvafakatının alınması gerektiğini içtihat etmiştir:

“...adi ortaklıkta dava tüm ortaklar tarafından açılmalıdır. Zira adi ortaklığın hükmi şahsiyeti yoktur. Ortaklar davada mecburi dava arkadaşı konumundadır. Öyleyse davacıya diğer ortakları davaya katması veya kendisine muvafakat etmesi için mahkemenin süre vermesi gerekir”⁶⁹.

Benzer şekilde, Yargıtay başka bir kararında adi ortaklığın tüzel kişiliği bulunmadığından yönetici ortağın açık (özel) yetki alması durumunda adi ortaklık adına dava açabileceğine hükmetmiştir:

“...diğer yandan yukarıda belirtildiği veçhile, adi ortaklığın tüzel kişiliği mevcut değildir. Bu itibarla adi ortaklık adına davayı da bütün ortakların (gerçek kişilerin) veya diğer ortaklardan bu konuda açık yetki almış idareci ortağın açması gerekirdi. Aksi halde adi ortaklığın tüzel kişiliği olmadığından taraf ehliyeti de olamayacağından, davanın bu sebeple reddi gerekir...”⁷⁰.

Yargıtay, nispeten yeni tarihli bir kararında da adi ortaklığın ortaklarından birinin muvafakati bulunmadan davanın açılmayacağına karar vermiştir⁷¹:

“...adi ortaklığın taraf ehliyetinin bulunmaması nedeniyle adi ortaklık tarafından açılacak davaların adi ortaklığı oluşturan tüm gerçek veya tüzel kişiler tarafından açılmasının veya diğer ortağın davaya muvafakatının gerekmesine, diğer adi ortak ... İnş. Taah. Ltd. Şti. tarafından dava açılmadığı gibi usulüne uygun ve geçerli bir muvafakatnamenin de ibraz edilmemiş bulunmasına göre, davacı vekilinin HUMK 440. maddesinde sayılan hallerden hiçbirisini ihtiva etmeyen karar düzeltme isteğinin reddi gerekir.”

Söz konusu kararlar dikkate alındığında, Yargıtay özel yetki alınması şartıyla yönetici ortağın adi ortaklık adına ya da tüm ortakların muvafakati ile ortaklardan birinin adi ortaklık adına dava açabileceğini kabul etmektedir.

Adi ortaklık yöneticisinin arabuluculuğa başvurma yetkisinin olup olmadığının belirlenmesinde gerek öğretide kabul edilen görüşler gerekse Yargıtay'ın uyguladığı kıstas (TBK m.504/3) yeterli değildir⁷². Bu noktada arabuluculuk faaliyetinin özelliklerini de dikkate alarak bir değerlendirme yapmak gerekir. Eğer arabuluculuğa başvuru bir olağan iş olarak değerlendirilecek olursa adi ortaklık yöneticisi arabuluculuğa diğer ortakların onayı olmaksızın başvurabilecek, aksi ihtimalde ise diğer ortakların onayını almak zorunda kalacaktır.

Arabuluculuk bir yargılama faaliyeti olmayıp hukuk uyumsuzluklarını mahkeme dışında barışçıl, katılımcı ve hızlı bir şekilde çözmeyi hedefleyen bir alternatif çözüm yoludur⁷³. Arabuluculuk sürecinde taraflar, haklı veya haksız olmalarından bağımsız olarak menfaatlerini temin edebilecek bir sonuca ulaşmaya çalışırlar. Arabuluculuk faaliyetinin bu esnek yapısı aynı zamanda tarafların menfaatlerine aykırı anlaşmalara onay vermesine imkân tanımaktadır⁷⁴. Arabuluculuk faaliyeti sonunda bir anlaşmaya varıldığında da bir anlaşma belgesi düzenlenmektedir⁷⁵ (HUAK m.18/1). Avukatlık Kanunu⁷⁶ m.35/A ve HUAK m.18/4 dolayısıyla anlaşma belgesini avukatların da imzalaması veya HUAK m.18/2 hükmü uyarınca icra edilebilirlik şerhi alınması halinde anlaşma belgesi ilam niteliğinde belge olacak ve HUAK m.18/5 hükmü gereğince üzerinde anlaşılan konular hakkında uyumsuzluğun taraflarınca dava açılmayacaktır. Dolayısıyla, arabuluculuk faaliyetinin anlaşma ile sona ermesi durumunda, adi ortaklığın belki de kaderini etkileyebilecek düzeyde sonuçların ortaya çıkması muhtemel gözükmektedir.

⁶⁶ ŞENER, s.297.

⁶⁷ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, N.87a.

⁶⁸ Yargıtay 13.HD, 19.12.1974, E.5508, K.3728, bkz. YALMAN/TAYLAN, s.63.

⁶⁹ Yargıtay 15.HD, 18.10.1990, E.469, K.4198, Karar için bkz. ŞENER, s.159.

⁷⁰ Yargıtay 11.HD, 14.11.1979, E.4583, K.5217, Karar için bkz. ŞENER, s.161.

⁷¹ Yargıtay 11.HD, 21.12.2017, E.2016/5120, K.2017/7541, Karar için bkz. www.kazanci.com.tr (Erişim: 20.09.2023).

⁷² Benzer yönde bkz. GİRGİN, Adi Ortaklık, s.29.

⁷³ ÖZEKES, Muhammet: “Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları”, Pekcanitez Usül Medeni Usül Hukuku, Cilt III, 15. Bası, (ed.) Hakan Pekcanitez/Muhammet Özekes/Mine Akkan/Hülya Taş Korkmaz, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s.2807; ÖZEKES, Arabuluculuk, s.42; BULUR, s.30, 31-33; KAPLAN, s.115, 117; KEKEÇ, s.57; PEKSÖZ, s.355.

⁷⁴ GİRGİN, Tüzel Kişilik, s.571.

⁷⁵ YEŞİLİRMAK, Ali: “Arabuluculuğun Aşamaları: Sonuç / Anlaşma Aşaması”, Temel Arabuluculuk Eğitimi Katılımcı Kitabı, (ed.) Ali Yeşilirmak/Elif Kismet Kekeç/Alper Bulur, Ankara, 2019, s.179.

⁷⁶ RG: 07.04.1969, 13168.

Olağan yönetim işleri kavramından günlük, normal, her işyerinde görülen işleri anlamak gerekir⁷⁷. Arabuluculuk faaliyetinin sonunda adi ortaklığın kaderini etkileyebilecek sonuçların ortaya çıkması muhtemel olduğundan, arabuluculuğa başvurunun adi ortaklığın günlük, normal, sıkça yapılan işlemlerinden biri olarak kabul edilemeyeceği; bir başka deyişle, olağan iş olarak kabul edilemeyeceği kanaatini taşımaktayız⁷⁸. Bu noktada, arabuluculuğa başvurunun olağan işlerden kabul edilmesi halinde, bu durumun Yargıtay'ın yerleşik uygulamasıyla ciddi anlamda bir çelişki oluşturacağını da belirtmek gerekir.

Özellikle, arabuluculuk faaliyetinin anlaşmayla sonuçlanması halinde, üzerinde anlaşılan konular hakkında dava açılmaması ve anlaşma belgesinin ilam niteliğinde belge vasfını taşıyabileceği göz önünde bulundurulduğunda, arabuluculuk sürecinin kötü niyetli bir şekilde yürütülmesi veya yöneticinin basiretsizliği tüm ortaklar bakımından ciddi sakıncalar doğurabilecektir. Adi ortaklıklar çok geniş bir yelpazede kurulabilmektedir. Adi ortaklık basit işler için kurulabileceği gibi kompleks ve büyük projeler için de kurulabilmektedir. Kural olarak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan her türlü özel hukuk uyuşmazlığı için arabuluculuğa başvurmak mümkün olup bu konuda parasal bir sınır da bulunmamaktadır (HUAk m.1/2). Arabuluculuk sürecinin başlatılması ve sonuçlandırılması kararlarının, ortaklığın geleceğini etkileyebilecek nitelikte kararlar olması son derece muhtemeldir. Bu sebeple, özellikle adi ortaklığın büyüklüğüne ve iş hacmine bağlı olarak, arabuluculuk sürecinin sonunda ortaklığın ciddi menfaat kaybına uğraması ihtimal dahilindedir. Ortaklık yöneticisinin arabuluculuğa başvurusunun, olağan iş olarak kabul edilmesi halinde ortaklığın menfaatleri tek bir yönetici ortağın ya da ortaklık temsilcisinin alacağı karara bağlı olacaktır. Bu durumun bir diğer sonucu ise, adi ortaklığın tüzel kişiliği bulunmadığından, tüm ortakların anlaşma belgesinden birinci derecede, şahsen, sınırsız ve müteselsilen sorumlu olmalarıdır. Sonuç olarak, arabuluculuk faaliyetinin sonunda ortaklığın kaderini etkileyebilecek kararların alınabilmesi ve bu kararlar neticesinde tüm ortakların birinci derecede, şahsen, sınırsız ve müteselsilen sorumlu olmalarından dolayı, arabuluculuğa başvurunun olağan dışı iş olarak değerlendirilmesi gerekmektedir⁷⁹. Varılan bu sonuç, aynı zamanda Yargıtay'ın olağan iş - olağan dışı iş konusundaki yerleşik uygulamasıyla uyumludur.

Arabuluculuğa başvurunun olağan dışı iş olarak kabul edilmesinin bir sonucu olarak, bu işlemin yapılabilmesi için ortakların oybirliğine ihtiyaç bulunmaktadır (TBK m.625/3). Olağan dışı işlerde işlem yapma yetkisi ortaklara aittir. Bununla birlikte, ortaklar oybirliğiyle alacakları bir ortaklar kararıyla yöneticiyi arabulucuya başvurma konusunda yetkilendirebilirler. TBK m.637/3 hükmünde, temsil yetkisi bakımından çok önemli bir yasal karine düzenlenmiştir. Buna göre, “kendisine yönetim görevi verilen ortağın, ortaklığı veya bütün ortakları üçüncü kişilere karşı temsil etme yetkisi var sayılır”. Öğretide bu hüküm eleştirilmektedir. TBK m.637/3'ün lafzından kendisine yönetim yetkisi verilen ortağın temsil yetkisinin de bulunduğu anlamı çıkmaktadır. Ancak TBK m.625 uyarınca yönetim yetkisi ortak olmayan bir üçüncü kişiye de bırakılabilmektedir. Bu durumda, kendisine yönetim yetkisi bırakılan üçüncü kişinin de temsil yetkisine sahip olduğunun kabulü TBK m.637/3 hükmünün ruhuna uygun olacaktır⁸⁰. Bu şekilde, yönetici üçüncü kişiyle işlem yapan diğer kişilerin menfaatleri daha iyi korunabilecektir. TBK m.637/3 uyarınca yönetici, yasal karine olarak temsil yetkisine sahip olmaktadır. Dolayısıyla, kendisine özel yetki verilmiş yöneticiler tüm ortakları bağlayıcı bir şekilde arabuluculuğa başvurabilecektir.

Bu noktada, gündeme gelebilecek bir soru da adi ortaklığın yönetici ortak dışında bir üçüncü kişiye arabuluculuğa başvurma konusunda yetki verip veremeyeceğidir. Yönetim ve temsil kavramları farklı olduğu için temsil yetkisinin bir üçüncü kişiye verilmesi de söz konusu olabilir⁸¹. Kendisine yönetim yetkisi bırakılmayan fakat ortaklar tarafından kendisine temsil yetkisi verilen bir kişi arabuluculuğa başvurabilecek midir? HUAk m.15/6 hükmüne göre “arbuluculuk müzakerelerine taraflar bizzat, kanuni temsilcileri veya avukatları aracılığıyla katılabilirler (c.1)”. Hükmün lafzından anlaşılacağı üzere kanuni temsilcilere arabuluculuk faaliyetini yürütme yetkisi tanınmıştır. Adi ortaklıkta kanuni temsil yetkisi TBK m.637/3'te düzenlenmiştir. Adi ortaklık yöneticisinin temsil yetkisi Kanun'dan doğmaktadır. Ancak ortaklar iradi olarak temsil yetkisini bir üçüncü kişiye bırakabilirler. HUAk m.15/6 uyarınca ortakların iradi olarak temsil yetkisi verdiği üçüncü kişilerin, HUAk m.15/6 hükmüne uygun olarak kanuni temsilci veya avukat olmadıkça ya da bu hususta özel bir hüküm bulunmadıkça arabuluculuğa başvurusu, kanaatimizce hükmün özülle bağdaşmamaktadır.

Ortaklar kararıyla yöneticiye verilecek yetki kapsamında yönetici, arabuluculuğa başvurabilecektir. Bu durumda, yönetici arabuluculuğa elverişli her uyuşmazlık için başvuru yapabilecektir. Adi ortaklığın büyüklüğüne bağlı olmak üzere diğer ortakların yöneticiye bu kadar geniş yetki verilmesinden rahatsız olmaları veya bu yetkinin kötüye kullanılmasına ihtimalinden dolayı tedirgin olmaları son derece mümkündür. Bu durumda ortaklar yöneticiye verdikleri temsil yetkisini konu, miktar, zaman, işlem türü bakımından sınırlandırabilirler⁸². Söz konusu sınırlandırma, aynı zamanda arabuluculuğa başvurunun kötüye kullanılmasını da önleyecektir. Söz gelimi, yöneticinin 50.000 TL'ye kadar anlaşma yetkisinin olduğu temsil yetkisinde düzenlenebilecektir. Bu şekilde ortaklar da arzu etmedikleri sonuçlarla karşılaşma ihtimalini en

⁷⁷ AYAR, Ahmet: *Adi Ortaklıkta İç ve Dış İlişkiler*, 1. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2019, s.160-161; BAHTİYAR, s.35.

⁷⁸ Bkz. GİRĞİN, *Tüzel Kişilik*, s.571.

⁷⁹ Bu yönde bkz. GİRĞİN, *Tüzel Kişilik*, s.573.

⁸⁰ ŞENER, s.410.

⁸¹ ŞENER, s.406.

⁸² EREN, *Genel Hükümler*, s.498; OĞUZMAN/ÖZ, s.241.

aza indirmiş olacaklardır⁸³.

Arabuluculuğa başvurunun olağan dışı iş sayılması, aynı zamanda arabuluculuk sürecinde işlem güvenliğini de sağlayacaktır. Zira arabulucu, arabuluculuk faaliyetinin başında arabuluculuk görüşmelerine taraf olarak katılacakların sürece katılma ve anlaşmaya varma yetkisi ile ehliyetine sahip olup olmadığını kontrol etmelidir⁸⁴. Taraf teşkilinin doğru sağlanması, arabuluculuk faaliyetinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi ve hukuk güvenliği bakımından da önem arz etmektedir. Yöneticinin arabuluculuğa başvurusunun olağan iş sayılması halinde anlaşma belgesinin kimler üzerinde hüküm ve sonuç doğuracağı yöneticinin beyanına göre belirlenecektir. Dolayısıyla arabuluculuk sürecinin suistimal edilmesi ve aslında ortak olmayan kişiler üzerinde de hüküm ve sonuç doğurması muhtemel gözükmektedir. Yöneticinin arabuluculuğa başvuru konusunda özel olarak yetkilendirilmiş olması hukuk güvenliğini de sağlayacaktır. Bu sebeple arabulucunun, adi ortaklık adına bir başvurunun yapıldığını tespit ettiğinde başvurucu-yöneticinin diğer ortakları temsil etmeye yetkisinin olup olmadığını incelemesi gerekmektedir.

“Arabuluculuk müzakerelerine taraflar bizzat, kanuni temsilcileri veya avukatları aracılığıyla katılabilirler” (HUAk m.15/6) hükmü bağlamında, şu hususu da vurgulamakta fayda görüyoruz: Adi ortaklığın taraf ehliyeti olmadığından adi ortaklık adına başvuru, aslında her bir ortak adına yapılmıştır. Arabuluculuk faaliyeti sırasında yapılacak her bir işlemde ortakların adlarının ayrı ayrı gösterilmesi gerekir. Arabuluculuğa başvuruda, başvuru bir avukat ise ortakların tümü tarafından verilmiş ve arabulucuya başvuru hususunda özel yetki içeren vekaletname (HMK m.74) ibrazı; şayet yöneticiyse, ortakların oybirliğiyle verilmiş ve özel yetkinin açıkça belirtilmiş olduğu yetki belgesi ibrazı gerekir⁸⁵.

Adi ortaklığın temsili için verilecek özel yetkinin bir şekle tabi olmaması, arabuluculuk sürecini suistimale açık bir hale getirmektedir. Özel temsil yetkisi içeren yetki belgesi de şekle tabi olmayıp adi yazılı bir şekilde düzenlenebilmektedir. Dolayısıyla, arabulucuya ortakların ad, soyad ve imzalarını içeren bir belgenin sunulması yeterli olacaktır. Ancak bu durum suistimale son derece açıktır. Zira arabuluculuk sürecinin sonunda bir anlaşma belgesinin imzalanması halinde bu belge ilam niteliğinde belge olabilecek ve tüm ortaklar için bağlayıcı olabilecektir. Böyle bir anlaşma belgesiyle ilamlı icra takibi yapılabilecek ve adi yazılı belgede adı geçen kişilerin bu takibi durdurmaları çok güç olacaktır. Her ne kadar tüm kanuni temsilciler bakımından böyle bir tehlike bulunmasa da⁸⁶, adi ortaklığın arabuluculuk faaliyetinde temsil edilmesi bakımından temsil yetkisinin şekle tabi olmaması suistimallere yol açabilecek niteliktedir. Bu itibarla, arabuluculuk faaliyetinin temsilen yürütülmesi halinde, yetki belgesindeki tarafların imzalarının noter onayına tabi tutulmasının hukuk güvenliği açısından isabetli olacağı kanaatini savunmaktayız.

B. Adi Ortaklığa Karşı Arabuluculuğa Başvurulması

Adi ortaklığa karşı arabuluculuğa başvurunun da ayrıca incelenmesi gerekmektedir. Zira öğretide talebin ortaklardan birine veya birkaçına yöneltilip yöneltilemeyeceği değerlendirilirken, üçüncü kişilerin ortaklığa yönelttiği talebin, ortaklardan biri tarafından yerine getirilmesi olanaklı bir edim olup olmaması bakımından bir ayırım yapılmaktadır⁸⁷. Ortaklığa yöneltilen talebin bir ortak tarafından yerine getirilmesi mümkün ise bu takdirde talep bir ortağa veya birkaç ortağa yöneltililebilir⁸⁸. Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, konusu para olan davalarda adi ortaklık ortaklarının sorumluluğu müteselsilen olduğundan davanın bir veya birkaç ortağa ya da ortakların tamamına açılabilirliğini ifade etmektedir⁸⁹. Bu halde, ortaklar arasında ihtiyari dava arkadaşlığı söz konusudur. Fakat dava konusu ortakların elbirliğiyle tasarrufta bulunabileceği bir edimse bu takdirde davanın tüm ortaklara karşı açılması gerekmektedir⁹⁰. Bu ihtimalde ise adi ortaklığın ortakları arasında mecburi dava arkadaşlığı bulunmaktadır⁹¹.

Yargıtay da bazı kararlarında yukarıda ifade edilen görüşü benimsemiştir. Örneğin, Yargıtay’ın bir kararında adi ortaklığa karşı açılacak davalarda ikili bir ayırım yapılması gerektiği vurgulanmıştır:

“...davanın konusu paradan başka bir şey ise davanın bütün ortaklara karşı birlikte açılması (mecburi dava arkadaşlığı), davanın konusu para ise; ortaklar bu borçtan müteselsil sorumlu bulduklarından ortaklardan biri, bazıları yada tümüne karşı (ihtiyari dava arkadaşlığı) dava açılabilir...”⁹².

Yargıtay, başka bir kararında da haksız fiilden kaynaklanan para alacağının adi ortaklık ortaklarının birinden talep edilebileceğini içtihat etmiştir:

“...davanın konusunun haksız fiilden kaynaklanan para alacağı olduğu ve ortaklardan her biri borçtan müteselsil sorumlu oldukları, bu nedenle alacaklının müteselsil borçlulardan birini dahi tercih

⁸³ GİRGİN, Tüzel Kişilik, s.573.

⁸⁴ DEMİR, Şamil: “Arabuluculuğun Aşamaları: Başlangıç Aşaması”, Temel Arabuluculuk Eğitimi Katılımcı Kitabı, (ed.) Ali Yeşilirmak/Elif Kısmet Kekeç/Alper Bulur, Ankara, 2019, s.118.

⁸⁵ GİRGİN, Tüzel Kişilik, s.574.

⁸⁶ Örneğin TTK m.365 uyarınca anonim şirketler yönetim kurulu tarafından temsil edilir. Yönetim kurulu üyesi sıfatının kazanılması ve kaybedilmesinin tescil ve ilan edilmesi gerekmektedir (TTK m.339, 354, 359). Ayrıca TTK m.373 uyarınca anonim şirketi temsile yetkili kişiler ile bu kişilerin temsil şekillerini gösteren kararın da tescil ve ilan edilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla arabulucu, bir anonim şirketi temsilen katılan kişinin temsil yetkisini kontrol etme ve doğrulama imkanına sahiptir. Ancak böyle bir durum adi ortaklık bakımından geçerli değildir.

⁸⁷ ŞENER, s.163; GİRGİN, Tüzel Kişilik, s.575-576.

⁸⁸ ŞENER, s.163; GİRGİN, Tüzel Kişilik, s.575.

⁸⁹ POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, N.74b.

⁹⁰ ŞENER, s.163; POROY/TEKİNALP/ÇAMOĞLU, N.74b; PEKCANİTEZ, Hakan/TAŞ KORKMAZ, Hülya: “Taraflar”, Pekcanitez Usül Medeni Usül Hukuku, Cilt I, 15. Bası, (ed.) Hakan Pekcanitez/Muhammet Özkes/Mine Akkan/Hülya Taş Korkmaz, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017, s.703.

⁹¹ DEMİR, Arabuluculuk Arkadaşlığı, s.299; GİRGİN, Tüzel Kişilik, s.575.

⁹² Yargıtay 15.HD, 22.04.2014, E.2013/2172, K.2014/2841, Karar için, bkz. <https://karararama.yargitay.gov.tr/> (Erişim: 28.09.2023).

edebileceği kuşkusuzdur. Davacı tarafından asıl davada, ortak girişimi oluşturan şirketlerden birine karşı takip başlatılmış, itiraz üzerine davalı şirkete karşı asıl dava açılmıştır. Bu itibarla, asıl davanın müteselsil sorumlu ortaklardan birine yöneltilmesinde bir usulsüzlük bulunmamaktadır⁹³.

Yargıtay'ın adi ortaklığın ortakları arasındaki müteselsil sorumluluğu dikkate alan bu görüşünün isabetli olduğu kanaatini paylaşmaktayız.

Yukarıdaki açıklamalara uygun bir şekilde, üçüncü kişinin adi ortaklığa karşı arabuluculuğa başvurusunda, uyuşmazlık konusunun bir veya birkaç ortak tarafından yerine getirilmesinin mümkün olup olmaması bakımından bir ayırım yapılması gerekmektedir. Adi ortaklığa karşı yapılan başvuru konusu, eğer ortaklardan birinin veya birkaçının yerine getirebileceği bir edim ise başvuru, ortaklardan birine veya birkaçına yöneltebilecektir. Bir başka anlatımla, üçüncü kişinin, adi ortaklıkla yaşadığı uyuşmazlık için arabulucuya başvururken bir veya birkaç ortağın ad veya ticaret unvanını belirterek arabulucuya başvurması yeterli olacaktır. Zira TBK m.163'e göre "alacaklı, borcun tamamının veya bir kısmının ifasını, dilerse borçluların hepsinden, dilerse yalnız birinden isteyebilir". Bu durumda, ortaklar arasında ihtiyari arabuluculuk arkadaşlığı⁹⁴ söz konusu olacaktır. Arabuluculuk başvurusu ortaklardan bir veya birkaçı tarafından kabul edilirse, arabuluculuk faaliyeti kabul edenler arasında başlayacaktır (HUAK m.13/1). Kendilerine yapılan arabuluculuk teklifini otuz gün içinde kabul etmeyen ortakların daha sonra faaliyete dâhil olması, süreci başlatan tarafların kabul etmesiyle mümkün olacaktır⁹⁵ (HUAK m.13/2).

Ancak, adi ortaklığa karşı yapılan başvurunun konusu bütün ortaklar tarafından yerine getirilmesi gereken bir edim ise arabuluculuk talebinin tüm ortaklara yöneltilmesi gerekmektedir. Bu takdirde ortaklar arasında mecburi arabuluculuk arkadaşlığı bulunmamaktadır⁹⁶. Arabulucunun tüm ortaklarla iletişime geçmesi ve onları ayrı ayrı arabuluculuk sürecine davet etmesi gerekmektedir. Eğer arabulucu, başvurunun ortakların tümüne yöneltilmediğini fark ederse, diğer ortaklara da ulaşarak tarafların teşkilini sağlamaya çalışmalıdır. Nitekim Yargıtay uygulaması da bu yöndedir⁹⁷.

V. SONUÇ

6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu ile Türk hukukunda yerini alan arabuluculuğun zaman içerisinde uygulama alanı genişlemiş ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemi olarak uyuşmazlıkların çözümünde etkin bir rol oynamaya başlamıştır. Bu kapsamda, dava şartı olarak getirilen zorunlu arabuluculuk halleri de kanun koyucunun arabuluculuğun uygulama alanını genişletmeye yönelik iradesini açıkça ortaya koymaktadır. Arabuluculuğa elverişli olan uyuşmazlıklarda, uyuşmazlığın tarafının gerçek veya tüzel kişi olması halinde geçerli olan temel ilkeler, adi ortaklık için de geçerlidir. Bununla birlikte, adi ortaklığın tüzel kişiliğinin bulunmaması ve ortaklardan ayrı ve bağımsız bir tüzel kişilik olarak hak ehliyetine sahip olmaması, bazı sonuçları beraberinde getirmektedir.

Adi ortaklık, bir elbirliği ortaklığı olarak düzenlenmiştir. Bu sebeple, adi ortaklığın malvarlığı üzerindeki mülkiyet hakkı tüm ortaklara ait olup, ortakların elbirliği mülkiyetinin konusu olan mal üzerinde birlikte tasarruf emelleri gerekir. Adi ortaklığın tüzel kişiliği olmadığından taraf ehliyeti bulunmamaktadır. Ancak bu, adi ortaklığın taraf olduğu bir uyuşmazlıkta arabuluculuğa başvurulamayacağı anlamına gelmez. Zira arabuluculuk bir yargılama faaliyeti olmayıp, alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemidir. O halde, adi ortaklığın taraf olduğu uyuşmazlıkların arabuluculuk yoluyla çözülmesinin tercih edilmesi halinde, ortaklığın ve ortakların sürece nasıl katılabileceklerinin tespit edilmesi gerekir.

Adi ortaklığın tüzel kişiliği bulunmadığı için ortaklar, kural olarak ortaklık malvarlığına ilişkin talepleri birlikte ileri sürmelidirler. Bununla birlikte, adi ortaklığı temsilen arabuluculuğa başvuru yapılması da ihtimal dahilindedir. Bu noktada, adi ortaklığın yönetimi açısından olağan iş - olağan dışı iş ayrımı önem arz eder. Kural olarak, yöneticilerin yönetim yetkisi sadece olağan işleri kapsamaktadır. Olağan dışı işlerde ise ortakların oybirliği aranır. Bu halde, arabuluculuğa başvuru bir olağan iş olarak değerlendirilecek olursa adi ortaklık yöneticisi tüm ortakların onayı olmaksızın arabuluculuğa başvurabilecek, aksi ihtimalde ise tüm ortakların onayını almak zorunda kalacaktır.

Olağan iş kavramından günlük, normal, her işyerinde görülen işleri anlamak gerekir. Arabuluculuk, haklılığa dayalı yargı kararlarından farklı olarak, tarafların menfaatlerine aykırı anlaşmalara da onay verebildiği bir niteliğe sahiptir. Bunun yanı sıra, arabuluculuk süreci sonunda bir anlaşmaya varıldığında uyuşmazlığın tarafları, üzerinde anlaşılan konular hakkında dava açmamakta ve anlaşma belgesi, ilam niteliğinde belge vasfını taşıyabilmektedir. Dolayısıyla, arabuluculuk faaliyeti sonunda varılan bir anlaşmayla, özellikle malvarlığını etkileyen, ortaklığın kaderini değiştirebilecek kararlar alınabilmesi ve bu kararlar neticesinde tüm ortakların birinci derecede, şahsen, sınırsız ve müteselsilen sorumlu olmaları, arabuluculuğa başvurunun olağan dışı iş olarak değerlendirilmesini gerektirmektedir.

Arabuluculuğa başvurunun olağan dışı iş olarak kabul edilmesinin bir sonucu olarak, bu işlemin yapılabilmesi için ortakların oybirliği aranacaktır. Olağan dışı işlerde işlem yapma yetkisi ortaklara aittir. Bununla birlikte, ortaklar oybirliğiyle alacakları bir ortaklar kararıyla yöneticiyi arabulucuya başvurma konusunda yetkilendirebilirler. TBK m.637/3 hükmü uyarınca yönetici, yasal karine olarak temsil yetkisine

⁹³ Yargıtay 7.HD, 20.03.2012, E.2011/1619, K.2012/1941, Karar için, bkz. www.lexpera.com (Erişim: 28.09.2023); Aynı yönde, karar için bkz. Yargıtay 9.HD, 05.07.2018, E.2017/8491, K.2018/14821, Karar için, ayrıca bkz. https://karararama.yargitay.gov.tr/ (Erişim: 28.09.2023); Yargıtay 9.HD, 09.11.2020, E.2017/18502, K.2020/15311, Karar için, bkz. https://karararama.yargitay.gov.tr/ (Erişim: 28.09.2023).

⁹⁴ Bkz. DEMİR, Arabuluculuk Arkadaşlığı, s.294.

⁹⁵ DEMİR, Arabuluculuk Arkadaşlığı, s.297.

⁹⁶ DEMİR, Arabuluculuk Arkadaşlığı, s.299.

⁹⁷ Bkz. ŞENER, s.168.

sahip olmaktadır. Bu itibarla, kendisine özel yetki verilmiş yönetici, tüm ortakları bağlayıcı bir şekilde arabuluculuğa başvurabilir. Adi ortaklığın taraf ehliyeti olmadığından adi ortaklık adına başvuru, aslında her bir ortak adına yapılır.

Adi ortaklığın taraf olduğu bir uyuşmazlıkta, ortaklığa karşı arabuluculuğa başvuru açısından üçüncü kişilerin ortaklığa yönelttiği talebin, ortaklardan biri tarafından yerine getirilmesi olanaklı bir edim olup olmamasına göre bir değerlendirme yapmak gerekir. Adi ortaklığa karşı arabuluculuğa başvuruda, başvuru konusu ortaklardan birinin veya birkaçının yerine getirebileceği bir edim ise başvuru, ortaklardan birine veya birkaçına yöneltilebilir. Bu takdirde, ortaklar arasında ihtiyari arabuluculuk arkadaşlığı söz konusu olur. Buna karşın, adi ortaklığa karşı yapılan başvurunun konusu bütün ortaklar tarafından yerine getirilmesi gereken bir edim ise arabuluculuk talebi tüm ortaklara yöneltilmelidir. Bu durumda ise ortaklar arasında mecburi arabuluculuk arkadaşlığı bulunur.

KAYNAKÇA

- ABUGALI, Gulden: Tüketici Hukukundan Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Türk ve Rus Hukukuna Göre Arabuluculukla Çözülmesi, 1. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020.
- AKİL, Cenk: “Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu’nun Kapsamı”, Prof. Dr. Ejder Yılmaz’a Armağan, Cilt 1, Yetkin Yayınları, Ankara, 2014, s.75-137.
- AKYOL-ASLAN, Leyla: “Dava Konusu Dışında Kalan Hususların Sulhün Kapsamına Dâhil Edilmesi (HMK md. 313/3)”, Prof. Dr. Ejder Yılmaz’a Armağan, Cilt 1, Yetkin Yayınları, Ankara, 2014, s.167-210.
- ANSAY, Tuğrul: Adi Şirket, Dernek ve Ticaret Şirketleri, Ankara, 1967.
- ARIKAN, Gökçe: “Üçüncü Kişi Lehine Arabuluculuk Sözleşmesi İle Şarta Bağlı Arabuluculuk Sözleşmesinin İcra Edilebilirliği”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, XXV(2), 2021, s.129-164.
- AYAR, Ahmet: Adi Ortaklıkta İç ve Dış İlişkiler, 1. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2019.
- BAHTİYAR, Mehmet: Ortaklıklar Hukuku, 12. Bası, Beta Yayınevi, İstanbul, 2017.
- BARLAS, Nami: Adi Ortaklık Temeline Dayalı Sözleşme İlişkileri, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2016.
- BAYGIN, Cem/NAR, Ahmet: Medeni Hukuk Dersleri – I Başlangıç Hükümleri ve Kişiler Hukuku, 3. Bası, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2022.
- BULUR, Alper: “Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları ve Arabuluculuk Yöntemi”, Ankara Barosu Dergisi, 65(4), 2007, s.30-46.
- ÇAKIR, Aytuğ Ceyhan/SOLAK, Ekrem: “Tüketici Hukuku Bağlamında Arabuluculuk Faaliyetine Hakim Olan Temel İlkeler”, Regesta, 6(3), 2021, s.467-494.
- ÇİFTÇİ, Tuğba: Adi Ortaklık ile İlgili Uyuşmazlıklarda Arabuluculuk, 1. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2021.
- DEMİR, Şamil: “Arabuluculuğun Aşamaları: Başlangıç Aşaması”, Temel Arabuluculuk Eğitimi Katılımcı Kitabı, (ed.) Ali Yeşilirmak/Elif Kısmet Kekeç/Alper Bulur, Ankara, 2019 (Arabuluculuğun Aşamaları).
- DEMİR, Şamil: “Arabuluculuk Arkadaşlığı”, Ankara Barosu Dergisi, (2), 2013, s.289-314 (Arabuluculuk Arkadaşlığı).
- DOMANIÇ, Hayri: Adi-Kollektif ve Komandit Şirketler, İstanbul, 1965.
- EMİNOĞLU, Cafer/ERDOĞAN, Ersin: Ticari Uyuşmazlıklarda İhtiyari ve Dava Şartı (Zorunlu) Arabuluculuk, 1. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020.
- EREN, Fikret: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 25. Bası, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2020 (Genel Hükümler).
- EREN, Fikret: Borçlar Hukuku Özel Hükümler, 10. Bası, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2022 (Özel Hükümler).
- ESPLUGUES, Carlos: Introduction, New Developments in Civil and Commercial Mediation – Global Comparative Perspectives, (ed.) Carlos Esplugues/Louis Marquis, Springer, 2015.
- EUROPEAN COMMISSION FOR THE EFFICIENCY OF JUSTICE (CEPEJ): European judicial systems, Edition 2010 (data 2008), Efficiency and quality of justice, s.279. Rapor için, bkz. https://uihj.com/archive-uhj/en/ressources/21628/75/european_judicial_systems_-_2010.pdf (Erişim: 28.09.2023).
- GEMİCİOĞLU, Bora: Adi Ortaklıkta Yönetim ve Temsil, 1. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2022.
- GİRGİN, Ömer Ali: “Adi Ortaklığın Tüzel Kişiliğinin Bulunmamasının Arabuluculuk Bakımından Sonuçları”, Adalet Dergisi, (64), 2020, s.565-583 (Tüzel Kişilik).
- GİRGİN, Ömer Ali: 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’na Göre Adi Ortaklıkta Temsil ve Borçlardan Sorumluluk, 2. Bası, On İki Levha Yayınları, İstanbul, 2019 (Adi Ortaklık).
- ILDIR, Gülgün: Alternatif Uyuşmazlık Çözümü-Medeni Yargıya Alternatif Yöntemler, 1. Bası, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2003.
- KAPLAN, Yavuz: “Arabuluculuk ve Türk Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısına Eleştirel Bir Bakış”, Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, 28(1-2), 2008, s.115-146.
- KARAYALÇIN, Yaşar: Ticaret Hukuku: Şirketler Hukuku, Sevinç Matbaası, Ankara, 1973.
- KAYA, Erdoğan: Adi Ortaklıkta Temsil, 1. Bası, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2022.
- KEKEÇ, Elif Kısmet: Arabuluculuk Yoluyla Uyuşmazlık Çözümünde Temel Aşamalar ve Taktikler, 3. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2016.
- KOÇYİĞİT, İlker/YEŞİLKAYA, İzzet: Ticari Davalarda İş Uyuşmazlıklarında Tüketici Mahkemelerinde Dava Şartı Arabuluculuk Uygulamaları, 1. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara, 2020.
- KURU, Baki/AYDIN, Burak: Medeni Usul Hukuku, C. I, 2. Bası, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2021.
- MUTLAY, Faruk Barış: “İş Hukukunda Zorunlu Arabuluculuk”, İş Hukukunda Genç Yaklaşımlar III, (ed.) Tankut Centel, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2018.
- OĞUZMAN, M. Kemal/ÖZ, M. Turgut: Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt 1, 18. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2020.
- OĞUZMAN, M. Kemal/SELİÇİ, Özer/OKTAY-ÖZDEMİR, Saibe: Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler), 21. Bası, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2022.
- ÖZBAY, İbrahim: “Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yöntemleri”, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Atatürk’ün 125. Doğum Yılına Armağan, X(3-4), 2006, s.459 – 475.
- ÖZBEK, Mustafa Serdar: “Alternatif Uyuşmazlık Çözümü Alanında Hukuk Politikası Belgesi”, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 3(1), 2021, s.1-30.

- ÖZEKES, Muhammet: “Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları”, Pekcanitez Usûl Medeni Usûl Hukuku, Cilt III, 15. Bası, (ed.) Hakan Pekcanitez/Muhammet Özekes/Mine Akkan/Hülya Taş Korkmaz, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2017 (Pekcanitez Usul).
- ÖZEKES, Muhammet: “Uyuşmazlık Çözüm Yolları İçinde Arabuluculuk ve Bir Düzenleme Önerisi”, Hukuki Perspektifler Dergisi, (7), 2006, s.40-45 (Arabuluculuk).
- PEKCANITEZ, Hakan/TAŞ KORKMAZ, Hülya: “Taraflar”, Pekcanitez Usûl Medeni Usûl Hukuku, Cilt I, 15. Bası, (ed.) Hakan Pekcanitez/Muhammet Özekes/Mine Akkan/Hülya Taş Korkmaz, On İki Levha Yayıncılık, 2017.
- PEKSÖZ, Vildan: Medeni Usûl Hukuku Açısından Adi Ortaklık İlişkileri, 1. Bası, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul, 2020.
- POROY, Reha/TEKİNALP, Ünal/ÇAMOĞLU, Ersin: Ortaklıklar Hukuku, Cilt I, 15. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2021.
- SUBAŞI, İbrahim: “Toplu İş Hukukunda Arabuluculuk”, Ünal Tekinalp’e Armağan, Cilt II, İstanbul, 2003, s.743-833.
- ŞANLI, Cemal: Uluslararası Ticari Akitlerin Hazırlanması ve Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları, 7. Bası, Beta Yayınları, 2019.
- ŞENER, Oruç Hami: Adi Ortaklık, Yetkin Yayınları, Ankara, 2008.
- TANRIVER, Süha: “Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları: Arabuluculuk Kurumuna Hukuki ve Sosyolojik Bir Bakış”, Makalelerim-I, Ankara, 2007 (Alternatif Uyuşmazlık Çözüm Yolları).
- TANRIVER, Süha: Hukuk Uyuşmazlıkları Bağlamında Arabuluculuk, 1. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara, 2020 (Arabuluculuk).
- TANRIVER, Süha: “Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu Tasarısı’nın Getirdikleri ve Değerlendirilmesi”, Makalelerim-II, Adalet Yayınevi, Ankara, 2011, s.181-210 (Tasarı).
- YALMAN, Macit/TAYLAN, Erbay: Adi Ortaklık, Olgaç Matbaacılık, Ankara, 1976.
- YAVUZ, Cevdet/ACAR, Faruk/ÖZEN, Burak: 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’na Göre Borçlar Hukuku Dersleri (Özel Hükümler), 18. Bası, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2022.
- YEŞİLİRMAK, Ali: “Arabuluculuğun Aşamaları: Sonuç / Anlaşma Aşaması”, Temel Arabuluculuk Eğitimi Katılımcı Kitabı, (ed.) Ali Yeşilirmak/Elif Kısmet Keçek/Alper Bulur, Ankara, 2019.

Yazar Beyanı | Author's Declaration

Mali Destek | Financial Support: Yazarlar Ekrem SOLAK ve Aytuğ Ceyhun ÇAKIR, bu çalışmanın araştırılması, yazarlığı veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır. | Ekrem SOLAK and Aytuğ Ceyhun ÇAKIR, who are the authors have not received any financial support for the research, authorship, or publication of this study.

Yazarların Katkıları | Authors' Contributions: Bu makaleye yazarlar eşit katkıda bulunmuşlardır. | The authors contributed equally to this article.

Çıkar Çatışması/Ortak Çıkar Beyanı | The Declaration of Conflict of Interest/Common Interest: Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması veya ortak çıkar beyan edilmemiştir. | No conflict of interest or common interest has been declared by the authors.

Etik Kurul Onayı Beyanı | The Declaration of Ethics Committee Approval: Çalışmanın herhangi bir etik kurul onayı veya özel bir izne ihtiyacı yoktur. | The study doesn't need any ethics committee approval or any special permission.

Araştırma ve Yayın Etiği Bildirgesi | The Declaration of Research and Publication Ethics: Yazarlar, makalenin tüm süreçlerinde İnÜHFD'nin bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyduğunu ve verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığını, karşılaşılabilecek tüm etik ihlallerde İnÜHFD'nin ve editör kurulunun hiçbir sorumluluğunun olmadığını ve bu çalışmanın İnÜHFD'den başka hiçbir akademik yayın ortamında değerlendirilmediğini beyan etmektedir. | The authors declare that they comply with the scientific, ethical, and quotation rules of InULR in all processes of the paper and that they do not make any falsification of the data collected. In addition, they declare that Inonu University Law Review and its editorial board have no responsibility for any ethical violations that may be encountered, and that this study has not been evaluated or published in any academic publication environment other than Inonu University Law Review.